

Forbundet Mot Rusgift og Lynx Communications

RUSS OG

RUSGIFT

En undersøkelse om livsstil og russefeiring
blant avgangselever
i videregående skole

Leserveiledning

Denne undersøkelsen pretenderer ikke å utgjøre et eksakt landsrepresentativt utvalg russ. Respondentene er rekruttert ved å kontakte ulike skoler i hvert fylke. Ved de fleste skolene har alle avgangsklassene deltatt, men antall skoler som deltar innenfor hvert fylke er begrenset. Samtidig har utvalget overvekt av elever på allmennfaglig studieretning. Utvalget representerer alle landets russ i den grad de utvalgte klassene kan sies å være representative for alle elevene innenfor sine respektive fylker (Se vedlegg 1).

De fleste analysene i denne rapporten følger en regional inndeling i landsdeler. Dette reduserer i noen grad usikkerheten knyttet til valg av enkeltskoler innenfor fylkene. Når figurene inkluderer tall for ALLE elevene samlet, er dette tenkt som illustrasjon – tallene er ikke nødvendigvis eksakt representative for alle landets russ.

4	INNHold	Side
4	Sammendrag	4
4	1. Hvem er russen?	5
4	2. Rusgiftbruk	11
4	3. Russefeiringen	27
4	4. Rusgiftbruk under russefeiringen	32

Vedlegg 1: Om undersøkelsen

Vedlegg 2: Statistisk usikkerhet

1. Undersøkelse om bruk av rusgifter blant landets avgangselever

Undersøkelsen er gjennomført for Forbundet Mot Rusgift (FMR) og Lynx Communications blant et utvalg avgangselever i Norge, med henblikk på å hente bakgrunnsinformasjon om hvilke tanker og forventinger elevene har til russefeiringen og til alkoholbruk under denne.

2. Generelle alkoholvaner

De aller fleste (99%) elevene har drukket alkohol i løpet av det siste året. Samtidig oppgir de fleste (85%) at de har et forsvarlig alkoholforbruk

* Blant de de hyppigst konsumerte drikkevarer finner vi øl, og i noe mindre grad rusbrus, vin og brennevin.

* Alkoholkonsumet er for de aller fleste elevenes (90%) vedkommende kjent blant foreldrene, men andelen som har fått servert alkohol hjemme er lavere (70%).

* Tre grunner er viktige motivasjonsfaktorer bak alkoholkonsumet: Man liker rusvirkningen, -smaken og ønsker å komme i bedre humør. Halvparten mener alkoholbruk er en fordel når man skal ”sjekke opp”.

* De fleste mener jevnaldrende venner og bekjente drikker mer alkohol enn de burde.

* Bruk av narkotiske stoffer har begrenset utbredelse blant elevene.

3. Russefeiringen

De aller fleste avgangselevne (94%) skal være russ, mens 4% av elevene skal være kristenruss.

* Tre forhold er viktige for å få en vellykket russetid i følge elevene: å få mange venner, å dra på russetur og å få nok poeng til eksamen.

* Syv-åtte av ti elever anslår kostnadene ved russefeiringen til å utgjøre 5-10.00 kroner. Seks av ti dekker utgiftene selv, tre av ti sammen med familien.

4. rusgiftbruk under russefeiringen

De fleste elevene (åtte av ti) vil komme til å drikke mer alkohol under russefeiringen enn det de gjør til vanlig.

* Bare én av ti kan tenke seg en russetid uten alkohol. Halvparten tror det er vanskelig å være russ uten å drikke. Halvparten takker også nei til et rusfritt arrangement.

* Det er utbredt enighet om at alkohol hører til under russefeiringen, som stemningsstimulans.

* En rusfri russetid knyttes først og fremst til det å ha kontroll.

* Alkoholbruk knyttes til både positive (moro, spenning, vennskap) og negative (slagsmål, ulykker) hendelser under russefeiringen.

* Halvparten mener det er OK at rusen er utagerende under feiringen.

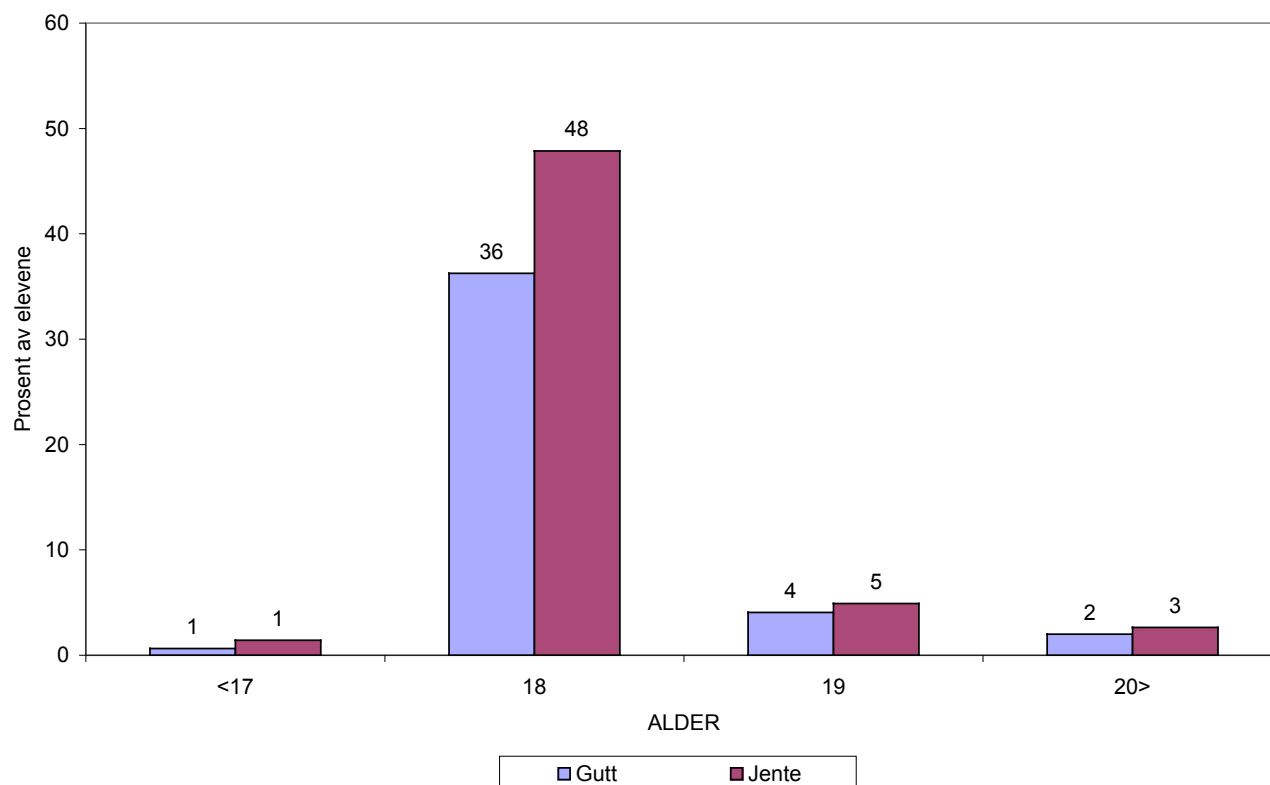
1. Hvem er russen?

- 4 Før vi går inn på analysen av russens holdninger til- og bruk av rusgifter, skal vi gi en kort presentasjon av russen selv, med referanse til noen sentrale bakgrunnskjennetegn. I tillegg til at denne informasjonen er viktig for å målrette eventuelle rusforebyggende tiltak mot russen, er den også sentral for tolkningen av analysene i det følgende.

1. Hvem er russen?

Avgangselevene etter kjønn og alder (Prosent av alle avgangselever)

De aller fleste avgangselevene er 18 år, med noe overvekt av jenter.

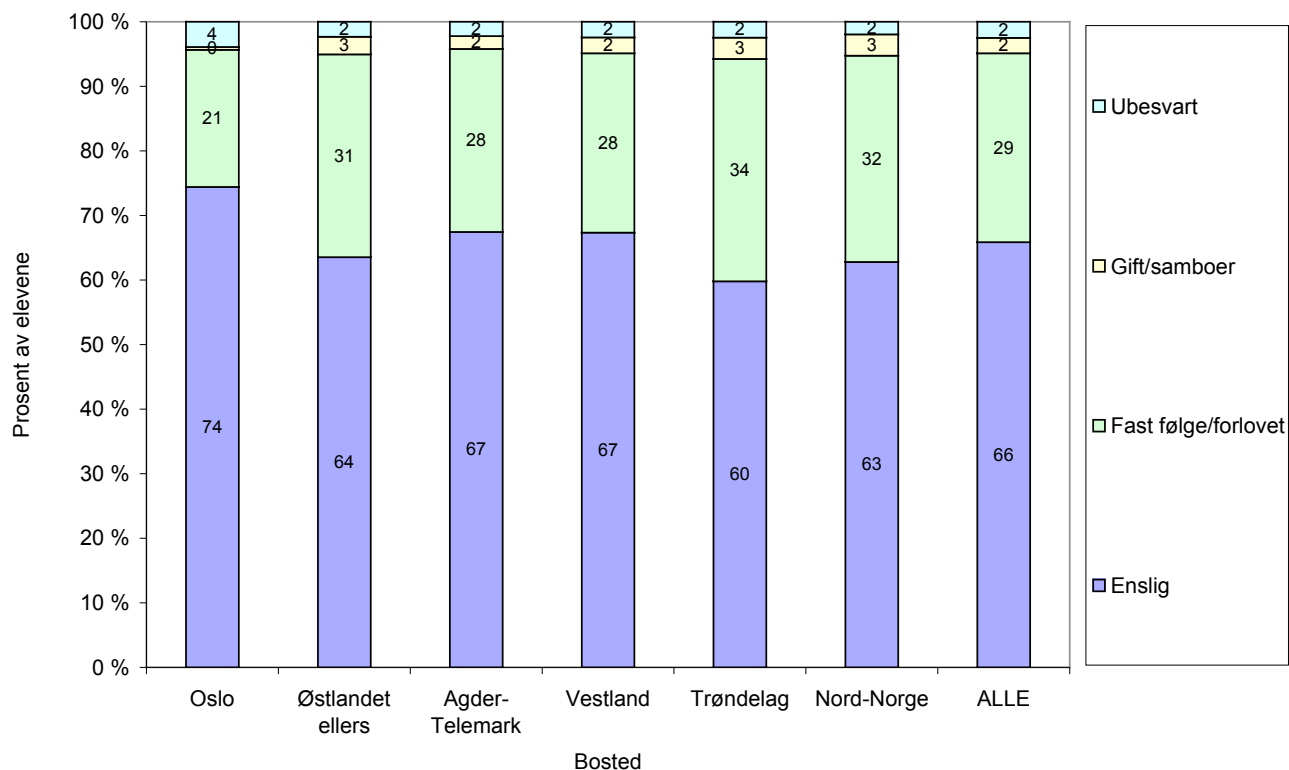
- 18 åringene utgjør den største aldersgruppen (85%). Andelen under 18 år er ubetydelig (2%), mens noen elever er 19 år eller eldre (13%).

- Jentene er noe overrepresentert (57%) i forhold til guttene (43%).

- Kjønn- og aldersfordelingen er lik over hele landet (se vedlegg 1).

1. Hvem er russen?

Hva er din sivilstatus?

De fleste elevene er enslige eller i fast følge.

- Seks av ti er enslige.

- Tre av ti er forlovet eller har fast følge.

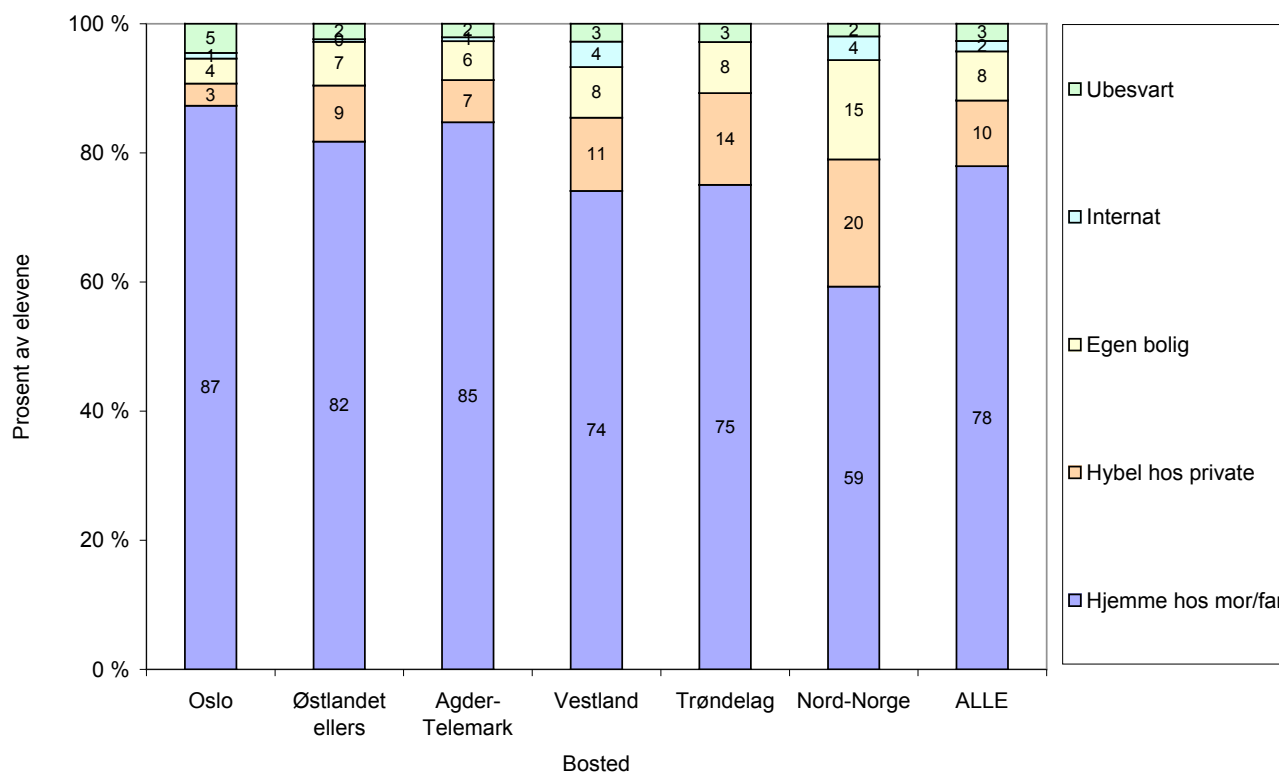
- Andelen gifte/samboende utgjør om lag to av hundre.

- Andelen enslige er noe høyere i den Sentrale Østlandsregionen enn ellers i landet, men det generelle bildet er likhet på tvers av landsdelene*.

**** For nærmere beskrivelse av den regionale inndelingen, se Vedlegg 1, side 47.***

1. Hvem er russen?

Hvilken boligsituasjon har du dette skoleåret?

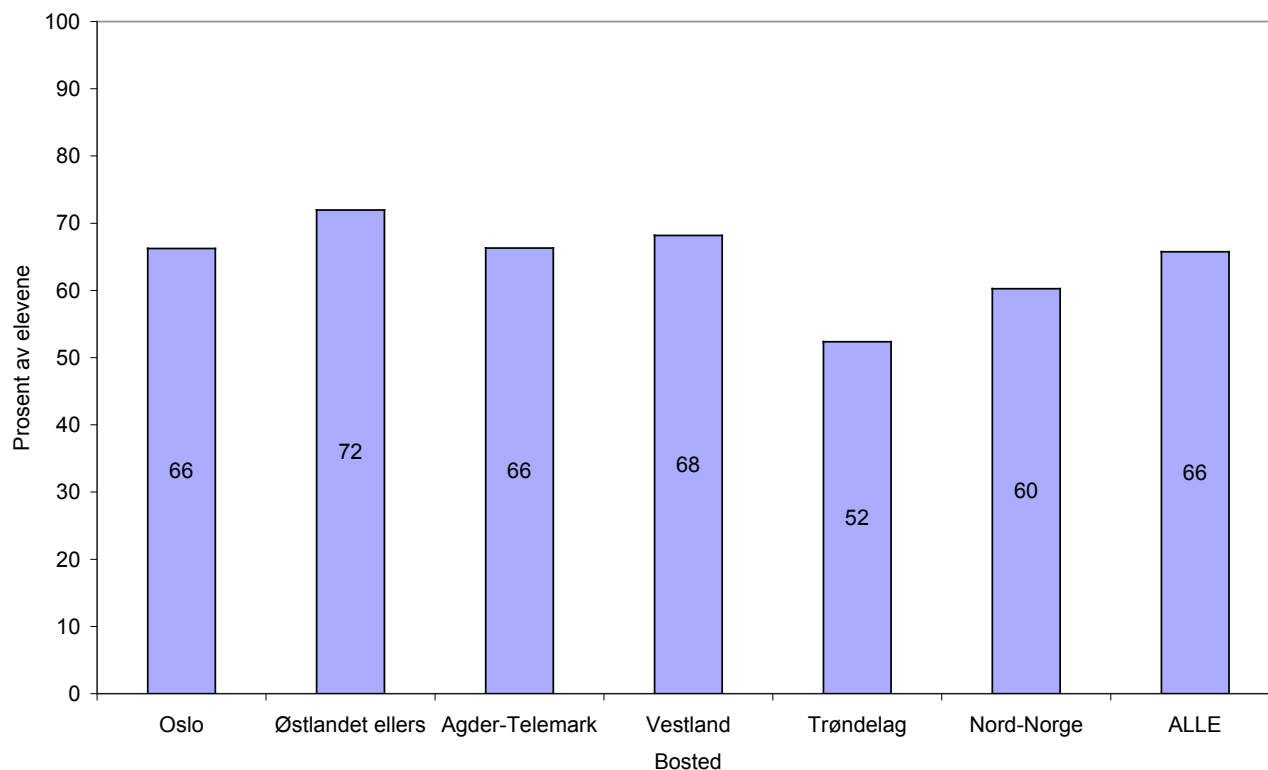

De aller fleste elevene bor hjemme hos foreldrene.

- Åtte av ti oppgir at de bor hos mor/far.***
- Andelen som bor på hybel hos private, eller i egen bolig, er noe større i de nordligste landsdelene enn i landet for øvrig.***
- Bo-situasjonen reflekterer sivilstand (ikke vist): 83% av de enslige elevene bor hjemme hos mor/far mens 72% av elevene som er gift/samboende bor i egen bolig. Variasjonene i sivilstand er små på tvers av landsdelene.***

1. Hvem er russen?

Jobber du ved siden av skolen? (Andel som sier "Ja".)

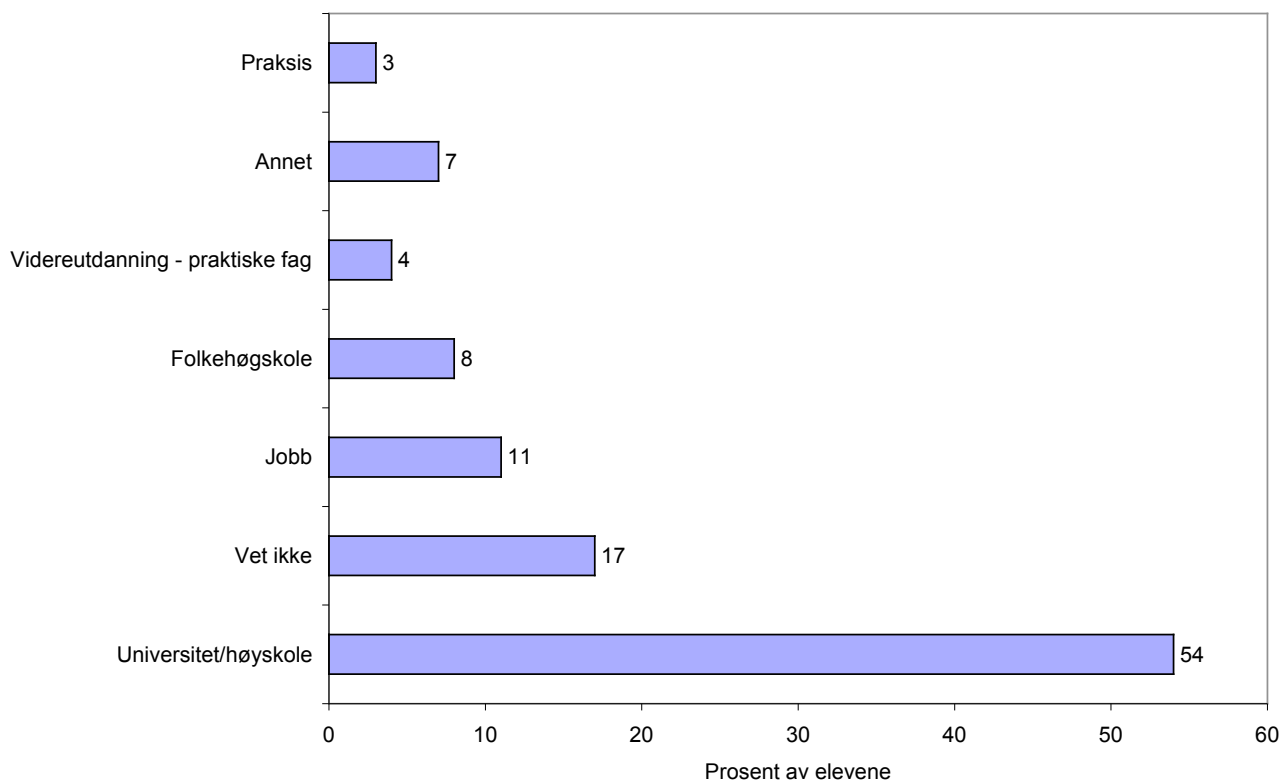
Seks av ti elever arbeider ved siden av studiene.

- Dette gjelder over hele landet, og både blant jenter (72%) og blant gutter (69%).

- Blant dem som arbeider, oppgir tre av ti at de vanligvis arbeider inntil 7 timer per uke, 43% arbeider 8-14 timer, 22% sier 15-22 timer mens 6% arbeider 23- eller flere timer. Dette gjelder også på tvers av landsdelene.

1. Hvem er russen?

Hva har du tenkt å gjøre etter avsluttet videregående skole?

Halvparten av elevene har tenkt å fortsette med universitets-/høyskolestudier.

- Én av ti velger henholdsvis folkehøgskole eller jobb.

- To av ti har ingen bestemte planer.

- Disse variasjonene gjør seg gjeldende på tvers av regioner og mellom gutter og jenter (ikke vist).

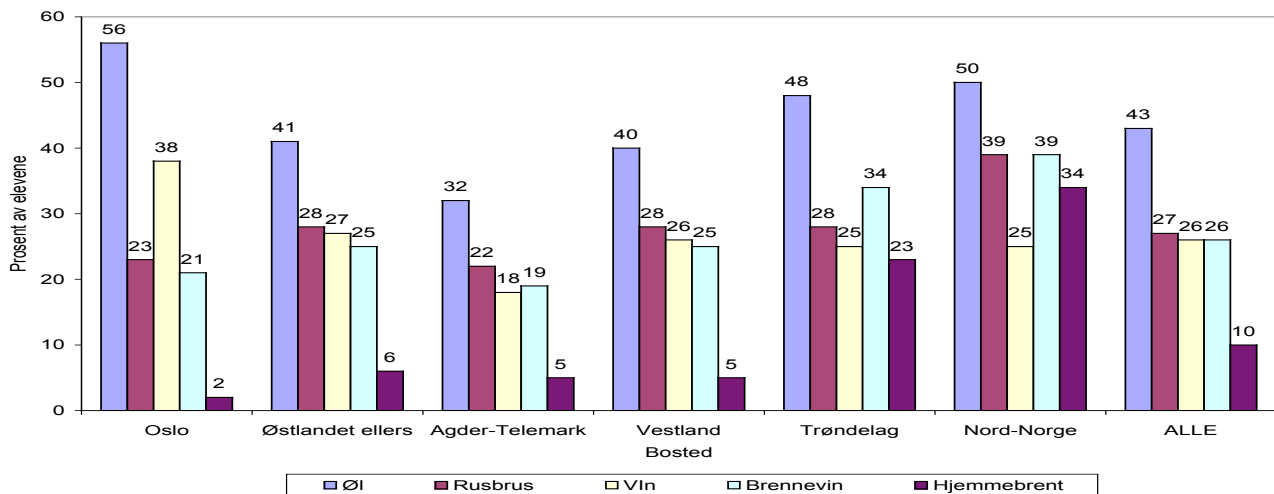
2. Rusgiftbruk

- 4 Etter å ha belyst elevenes bakgrunnskjennetegn, vil vi nå gi en nærmere beskrivelse av hvordan de karakteriserer sin bruk av rusgift. Dette gjelder i særlig grad alkohol, men berører også andre typer rusgifter.

2. Rusgiftbruk

*Hvor lenge er det siden du drakk noen av de følgende drikkevarene?
(Andel som har drukket de ulike typene i løpet av siste uke)*

Øl er den hyppigst konsumerte drikkevare, og er drukket av i underkant av halvparten av alle elevene i løpet av den siste uken.

- Andelen ølkonsumenter er noe høyere i Oslo og i de nordligste landsdelene enn ellers i landet. Tilsvarende er andelen som har drukket hjemmebrent betydelig høyere i de nordligste landsdelene enn i landet for øvrig.

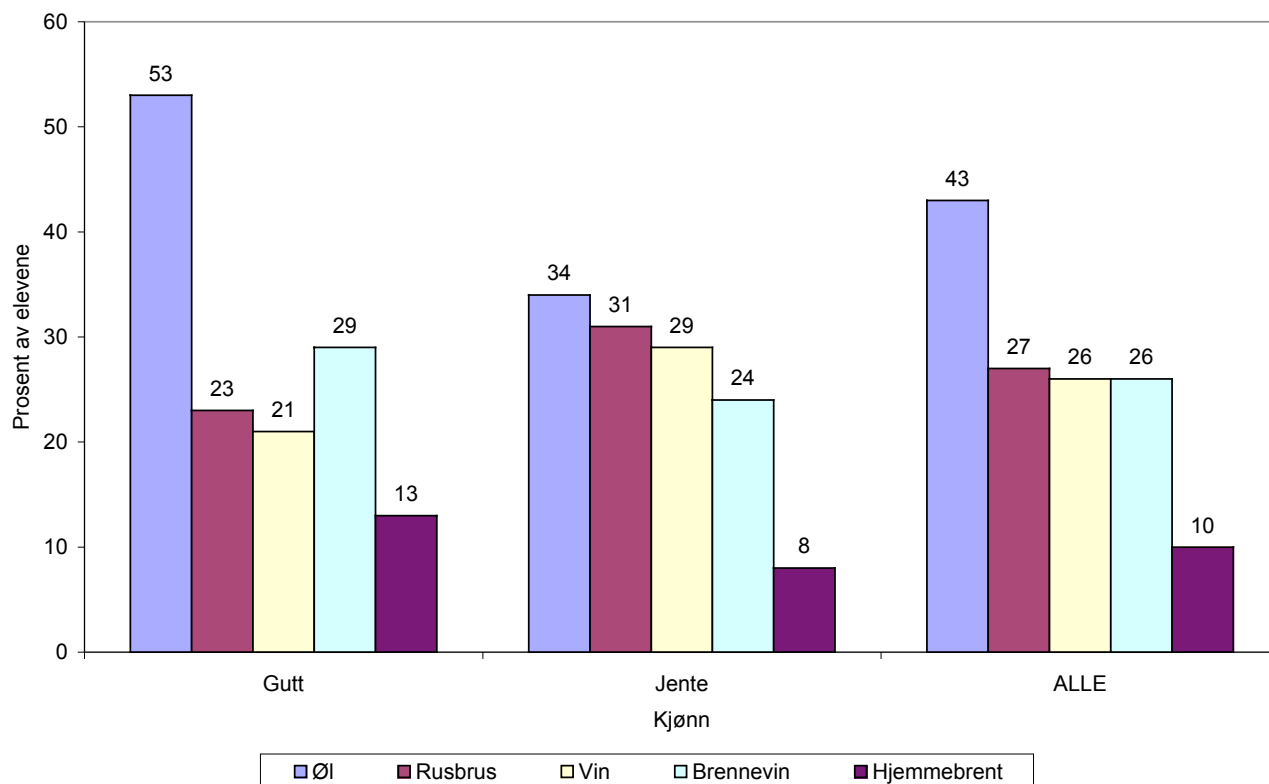
- Andelene som har drukket henholdsvis rusbrus, vin eller brennevin er om lag like store (to av ti), og varierer relativt lite mellom landsdelene (Vin konsumeres hyppigst i hovedstaden).

- Gutter er hyppigere øl- og hjemmebrent-drikkere, mens flere jenter drikker rusbrus og vin (ikke vist). Samlet sett utjevner kjønnsvariasjonene seg, slik at andelen som har drukket alkohol siste uke er om lag like stor blant gutter og blant jenter.

2. Rusgiftbruk

Hvor lenge er det siden du drakk noen av de følgende drikkevarene?
(Andel som har drukket de ulike typene i løpet av siste uke)

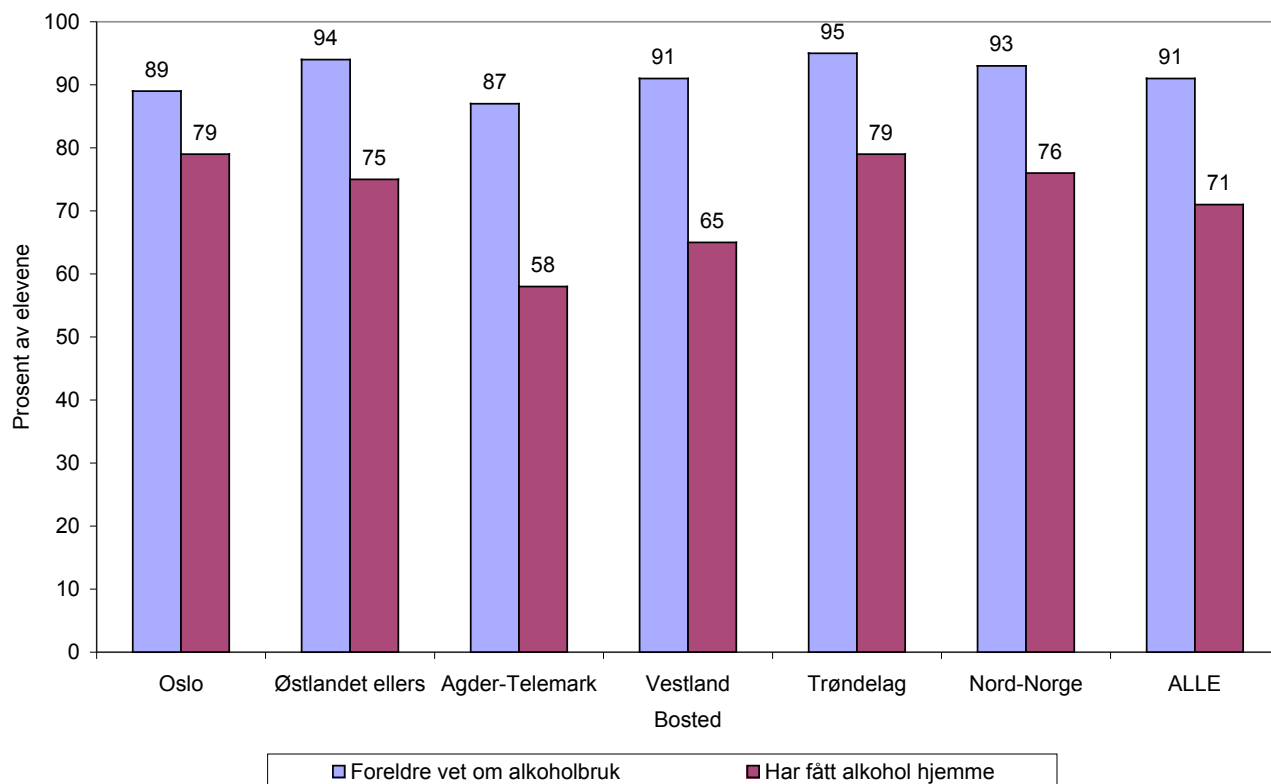

Gutter er hyppigere øl- og hjemmebrent-drikkere, mens flere jenter drikker rusbrus og vin. Samlet sett utjevner kjønnsvariasjonene seg, slik at andelen som har drukket alkohol siste uke er om lag like stor blant gutter og blant jenter (59% og 54% henholdsvis – ikke vist).

2. Rusgiftbruk

Vet dine foreldre at du drikker alkohol, og har du noen gang fått servert alkohol hjemme?

(Andel som har drukket alkohol og som sier "Ja")

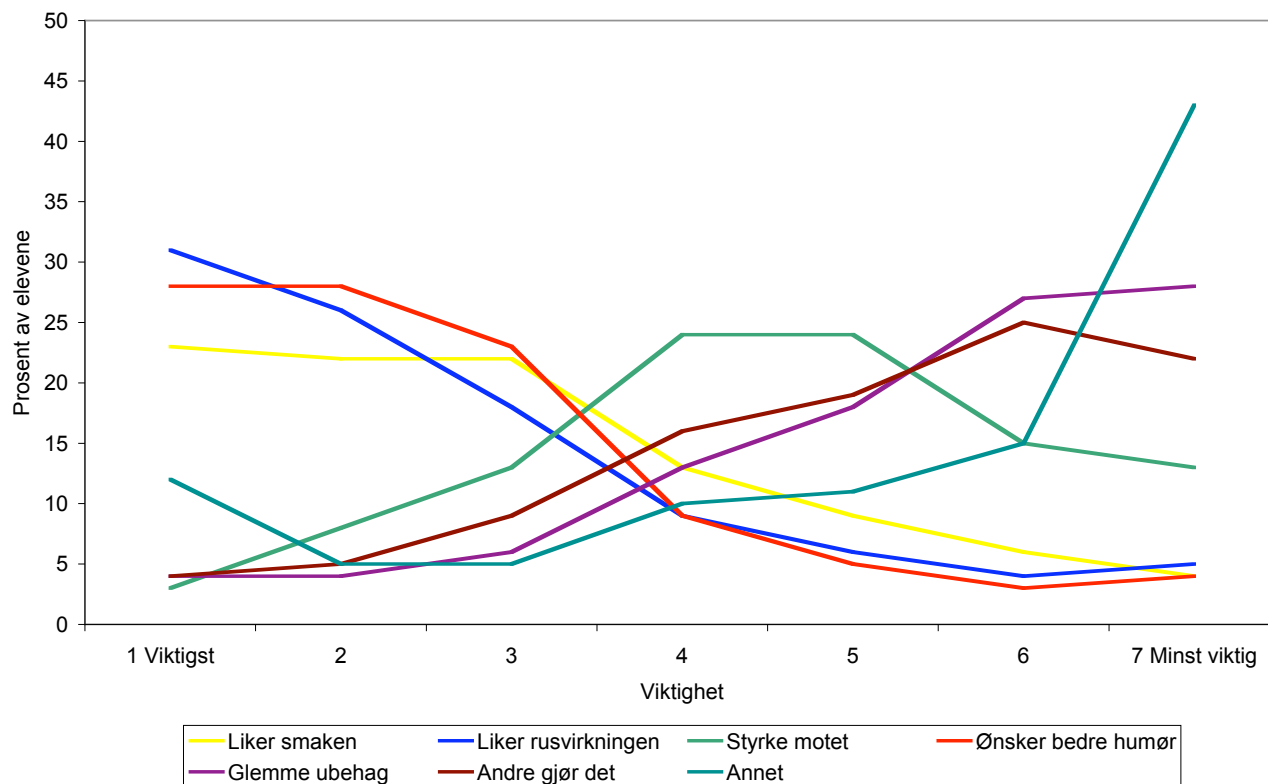

Blant de aller fleste elever som drikker alkohol er dette kjent for foreldrene, mens andelen som har fått servert alkohol hjemme er noe lavere.

- Ni av ti elever oppgir at foreldrene kjenner til alkoholkonsumet. Syv av ti har fått servert alkohol hjemme.***
- Mens andelen som oppgir at foreldrene er informert i liten grad varierer mellom landsdelene, er andelen som har fått servert alkohol hjemme noe lavere på Sør- og Vestlandet enn i landet ellers.***

2. Rusgiftbruk

*Hva er de viktigste grunnene til at du drikker alkohol?
(Rangering langs skala 1(viktigst) –7(minst viktig) blant elever
som har drukket alkohol)*

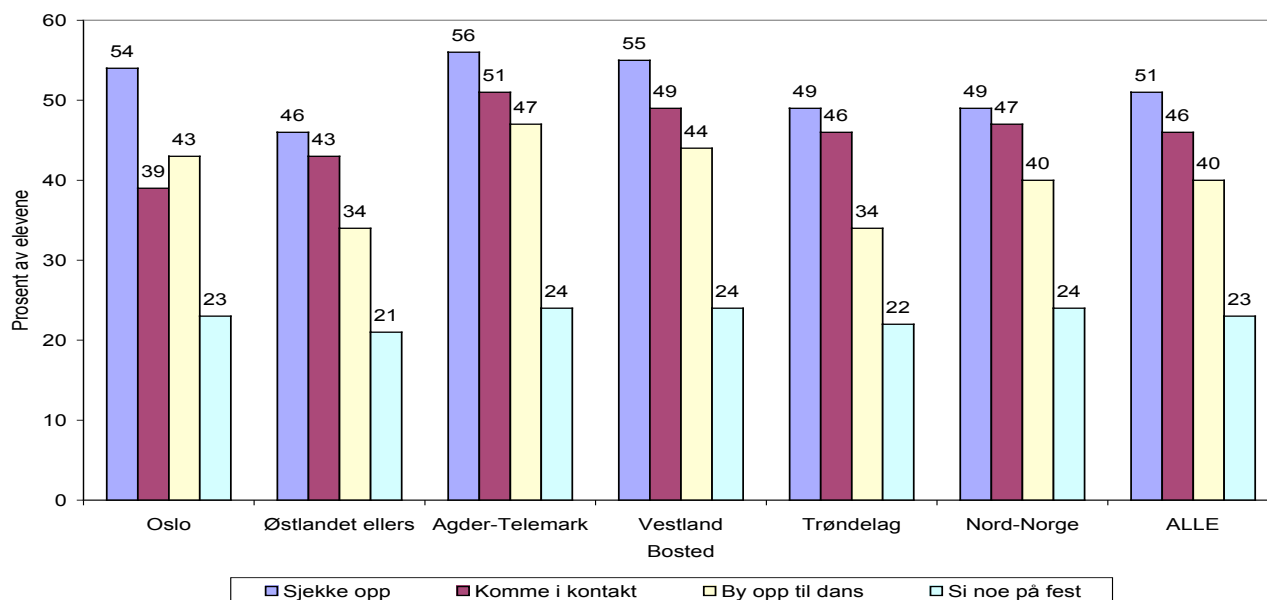

Tre grunner peker seg ut som de viktigste motivasjonsfaktorer bak alkoholkonsumet: Man liker rusvirkningen, smaken og ønsker å komme i bedre humør.

- Behovet for å styrke motet plasseres i en mellomstilling.***
- Drikkepress og behov for å glemme ubehagelige tanker er de minst utslagsgivende faktorer i denne sammenheng.***
- Andelen som ikke oppgir årsak utgjør to av ti elever (ikke vist).***
- Det er de samme årsakene som gjør seg gjeldende på tvers av landsdelene samt mellom gutter og jenter (ikke vist).***

2. Rusgiftbruk

Synes du det er en fordel, spiller det ingen rolle, eller er det en ulempe å ha drukket alkohol dersom du skal...?
(Andel som har drukket alkohol og som sier "en fordel")

Elevene deler seg i to grupper (for og imot) når det gjelder effekten av alkohol i gitte sosiale situasjoner.

- Alkoholbruk utgjør oftest en fordel når man skal "sjekke opp" en gutt eller jente. Halvparten av elevene mener alkoholbruk er en fordel i slik sammenheng.

- Alkoholens fordel fremheves også i forhold til å komme i kontakt med nye mennesker, og når man skal by opp til dans.

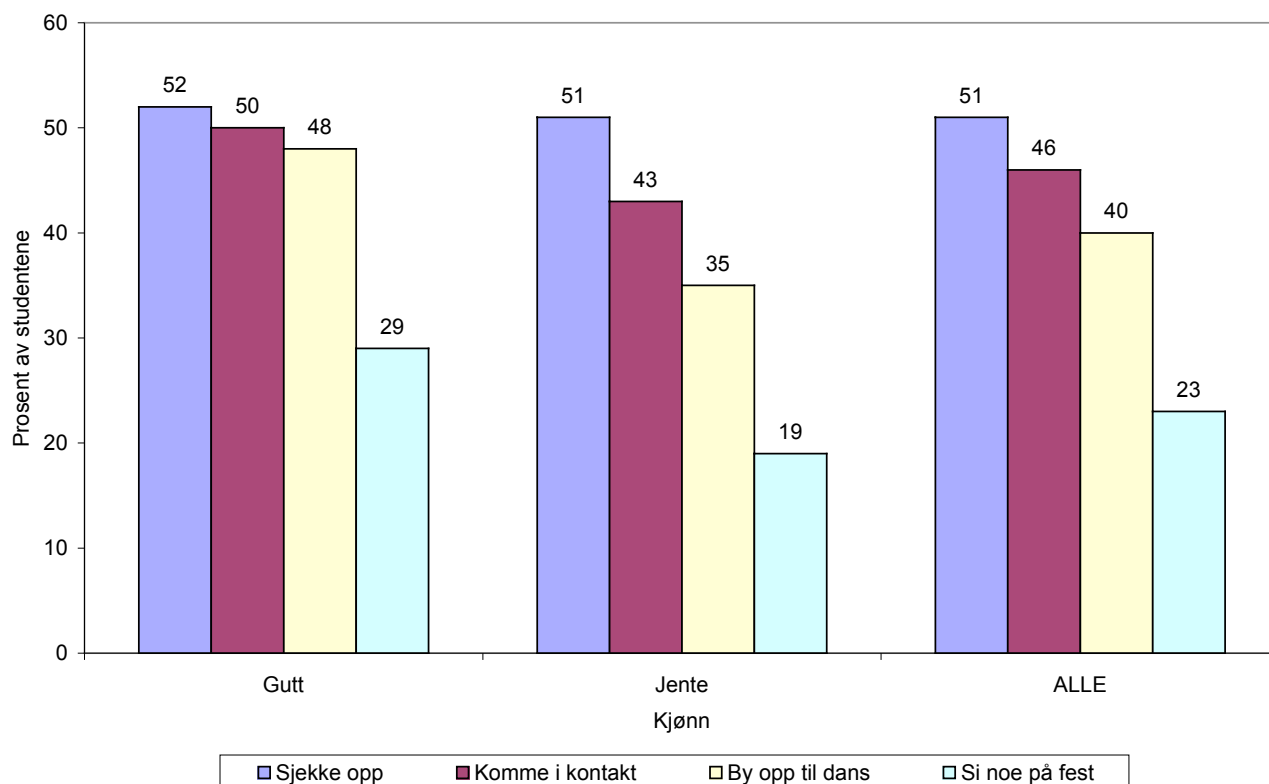
Minst vekt tillegges det når man skal si noe på fest (der majoriteten mener alkohol er en ulempe).

- I underkant av én av ti elever mener generelt sett at alkoholbruk ikke har noen betydning i de fire sammenhengene.

- De regionale variasjonene er relativt små.

2. Rusgiftbruk

Synes du det er en fordel, spiller det ingen rolle, eller er det en ulempe å ha drukket alkohol dersom du skal...?
(Andel som har drukket alkohol og som sier "en fordel")

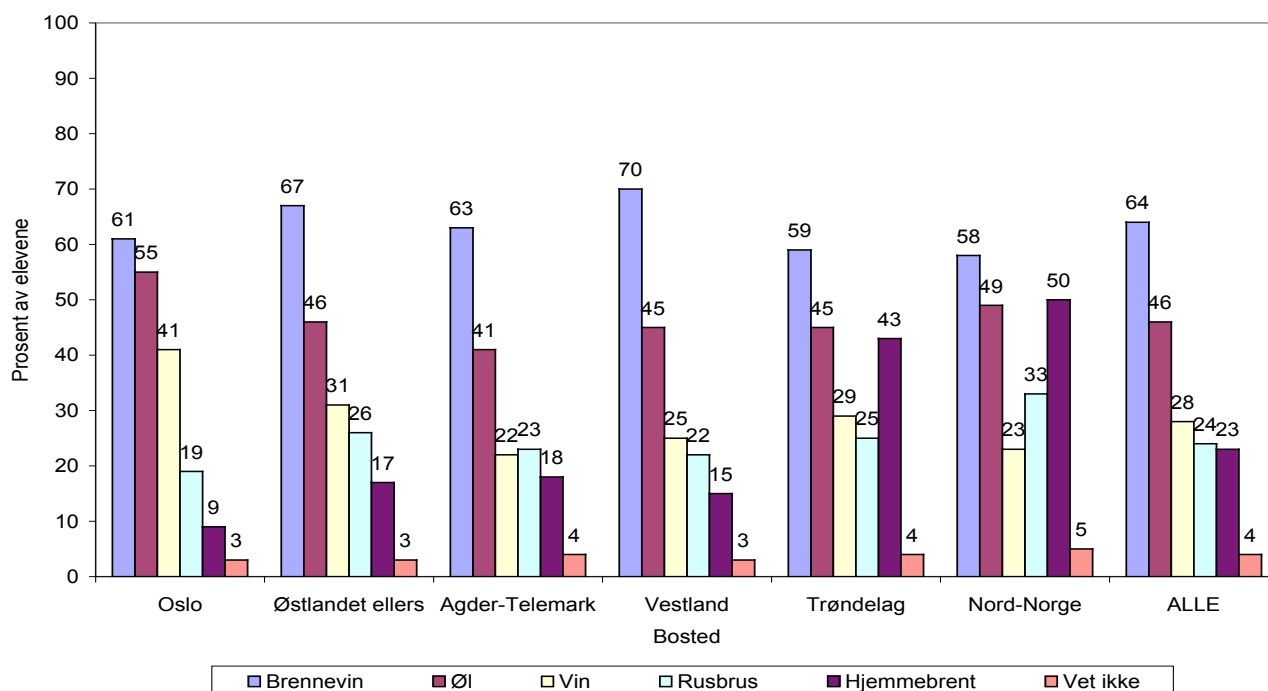
Vurderingene av alkoholens effekt er relativt like mellom gutter og jenter.

- Noe flere gutter enn jenter vektlegger alkoholens fordeler når man skal komme i kontakt eller by opp til dans.

2. Rusgiftbruk

Sist du drakk "for mye" alkohol, hvilke typer alkoholholdige drikkevarer drakk du da??

(Andel av elever som har drukket "for mye")

I overkant av åtte av ti elever har drukket "for mye" alkohol, slik at de følte seg uvel eller mistet selvkontroll (ikke vist):

Overforbruket er oftest knyttet til inntak av brennevin eller øl.

-Seks-syv av ti konsumerte brennevin da de drakk for mye, mens fire-fem av ti drakk øl.

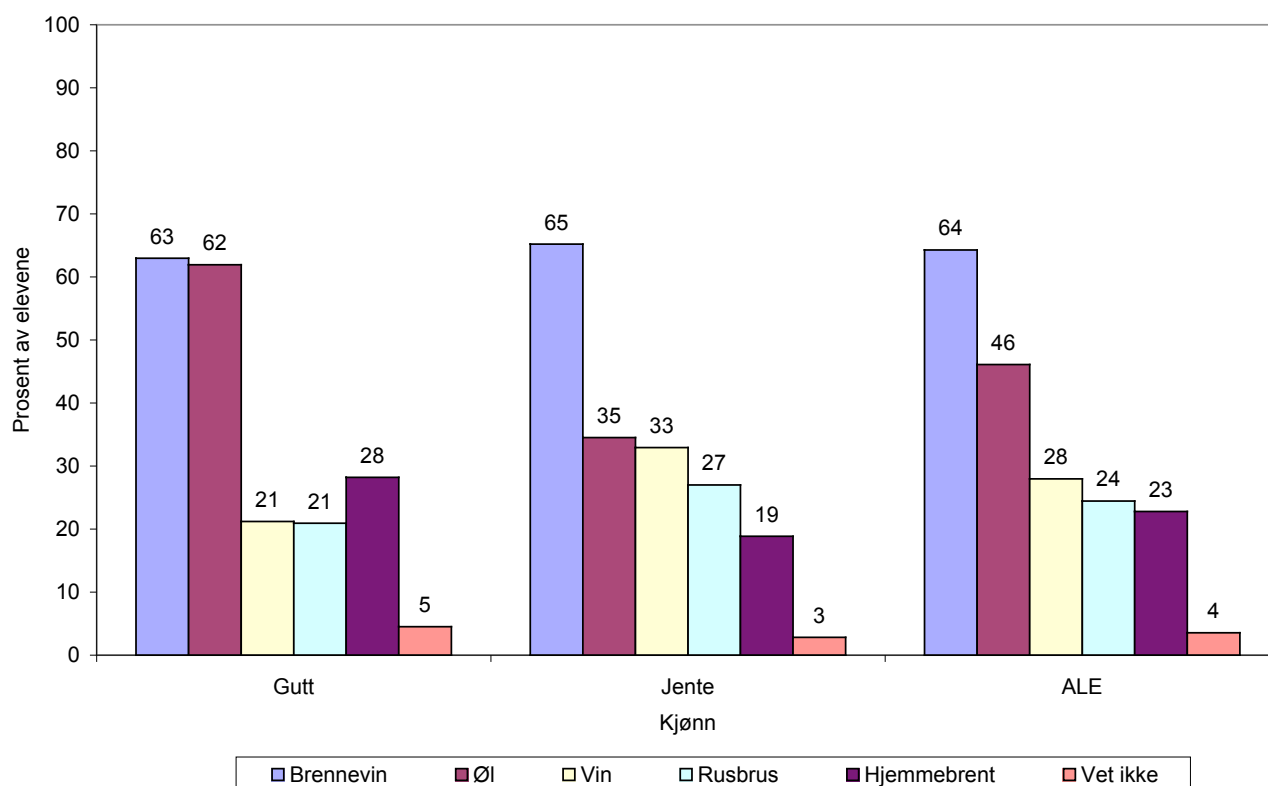
- De regionale variasjonene er relativt små, med unntak av hjemmebrent, som ofte har medført overforbruk blant elever i Trøndelag og Nord-Norge.

- Konsummønsteret varierer noe mellom kjønnene (ikke vist): Gutter oppgir oftere øl og hjemmebrent, mens jentene nevner vin og rusbrus som inntak til overforbruket.

2. Rusgiftbruk

Sist du drakk "for mye" alkohol, hvilke typer alkoholholdige drikkevarer drakk du da??

(Andel av elever som har drukket "for mye")

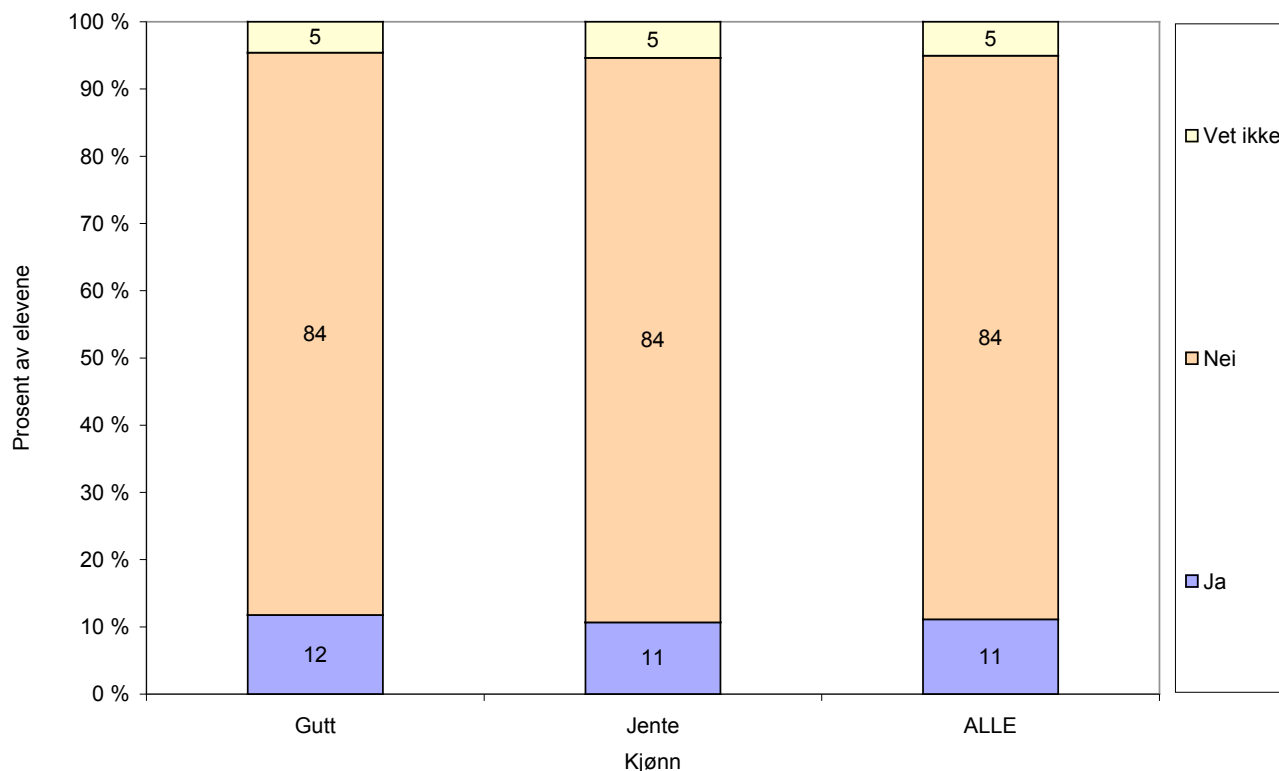

Konsummønsteret varierer noe mellom kjønnene i forhold til overforbruk: Gutter oppgir oftere øl og hjemmebrent, mens jentene nevner vin og rusbrus som inntak til overforbruket.

2. Rusgiftbruk

Synes du at du drikker mer alkohol enn du burde?
(Andel som sier "Ja" blant elever som drikker alkohol, N=257)

De aller fleste elevene mener selv de har et forsvarlig alkoholforbruk.

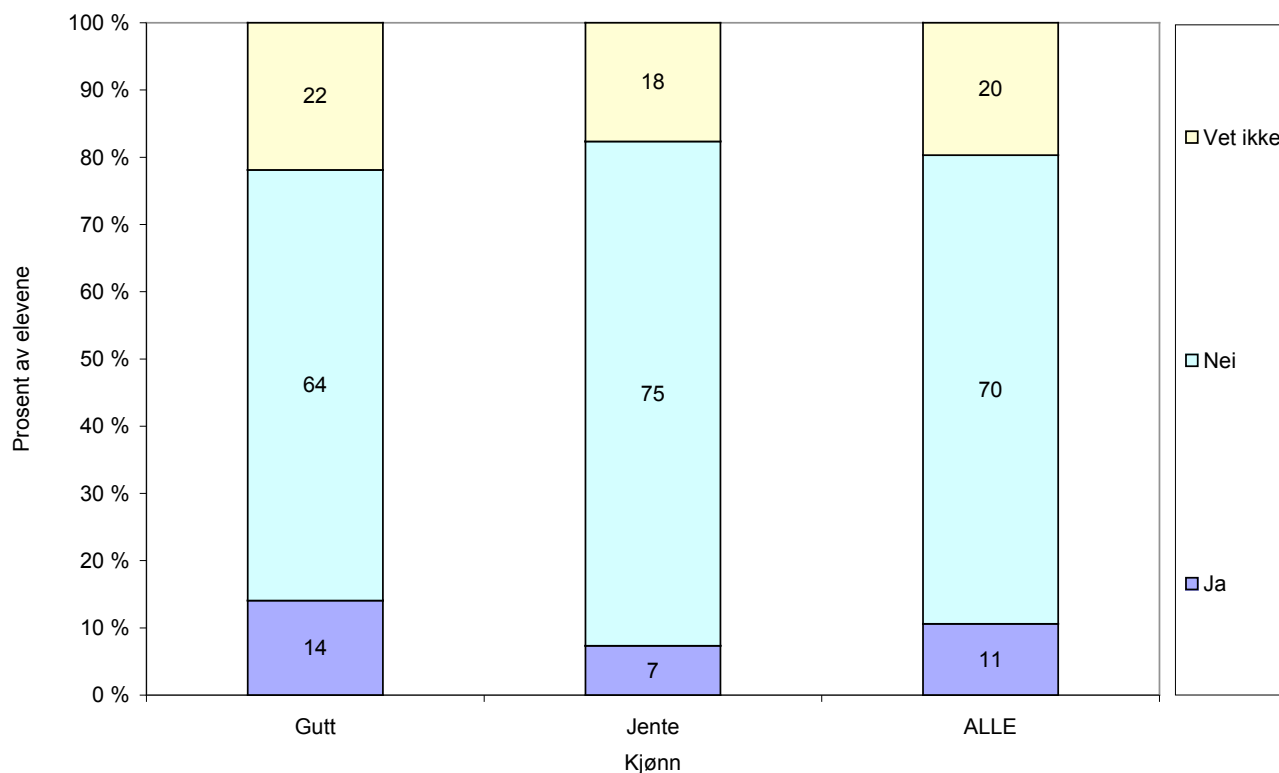
- **Åtte-ni av ti hevder at de ikke drikker mer alkohol enn det de bør gjøre.**
- **Én av ti mener alkoholforbruket er for høyt.**
- **Forskjellen mellom gutter og jenter er liten.**

2. Rusgiftbruk

Tror du at du vil komme til å drikke alkoholholdige drikkevarer i løpet av dette skoleåret?

(Andel av elever som ikke har drukket alkohol det siste året)

De fleste elever som ikke har drukket alkohol det siste året, vil heller ikke komme til å gjøre det i løpet av avgangsåret.

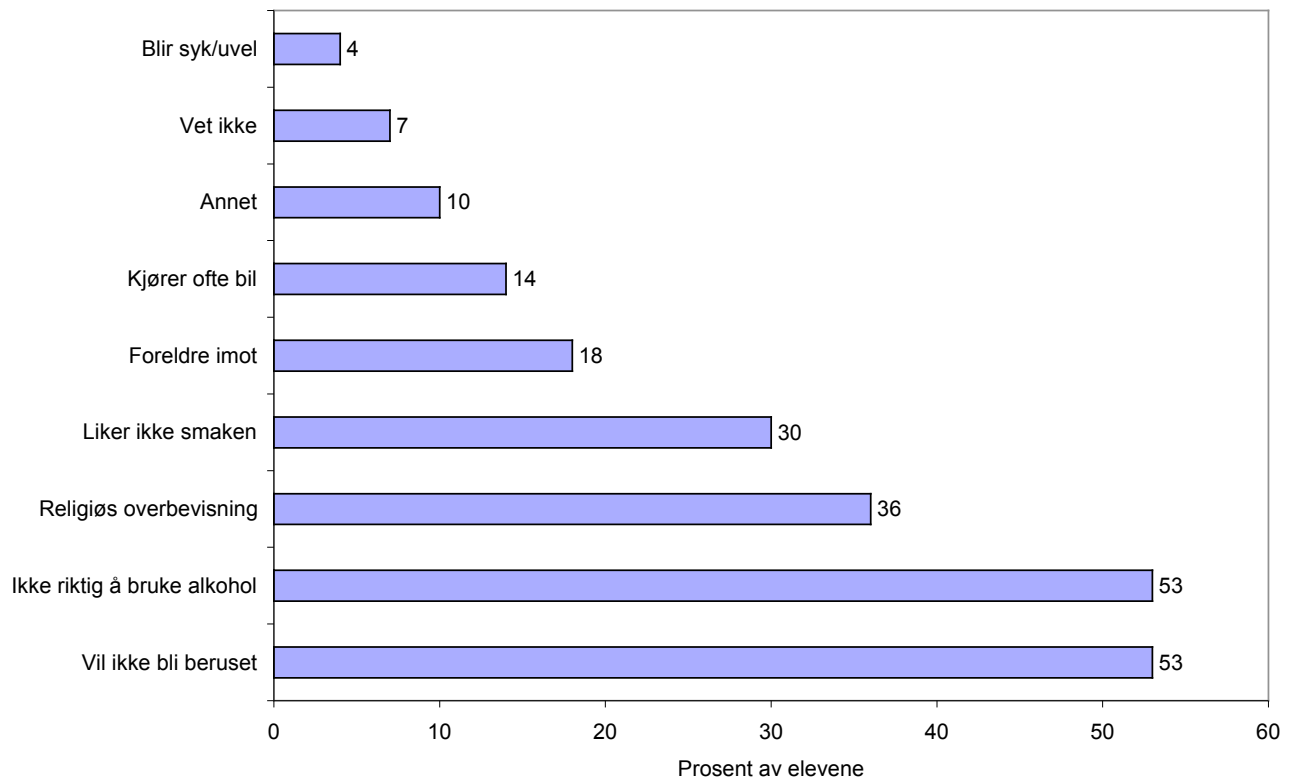
- Én-to av ti, som ellers ikke drikker alkohol, vil kunne komme til å gjøre det dette året. Én av ti har ingen oppfatning.

- Forskjellen mellom gutter og jenter er liten.

2. Rusgiftbruk

Hva er de viktigste grunnene til at du ikke har drukket alkohol i løpet av det siste året?

(Andel av elever som ikke har drukket alkohol det siste året, N=257)

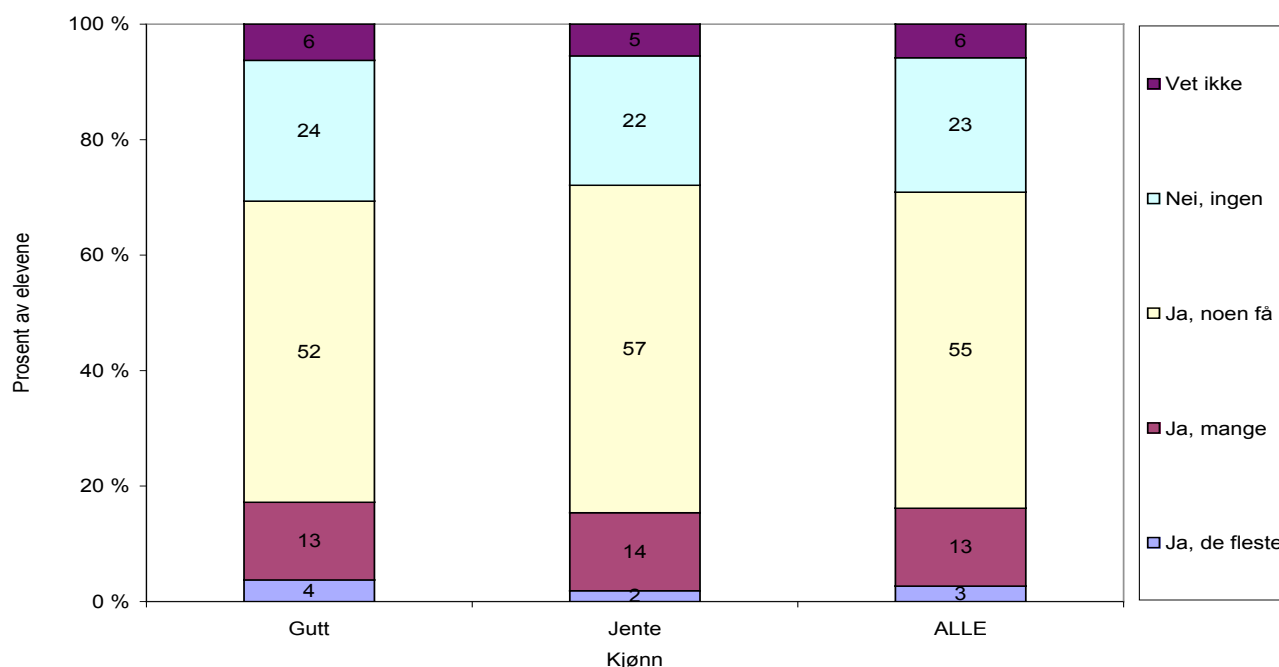

Blant elever som ikke drikker alkohol er det ønsket om ikke å bli beruset samt etiske hensyn som oftest fremheves som begrunnelse.

- Elevene oppgir i gjennomsnitt 2,2 årsaker.*
- Halvparten nevner ønsket om ikke å bli beruset eller etiske hensyn. Hensyn til foreldrenes ønsker, eller behovet for å kjøre bil, er mindre fremtredende i denne sammenheng.*
- De regionale variasjonene er små (ikke vist).*

2. Rusgiftbruk

Synes du at dine jevnaldrende venner og bekjente drikker mer alkohol enn de burde, og i så fall hvor mange gjelder dette?

De fleste elevene mener at jevnaldrende venner og bekjente drikker mer alkohol enn de burde.

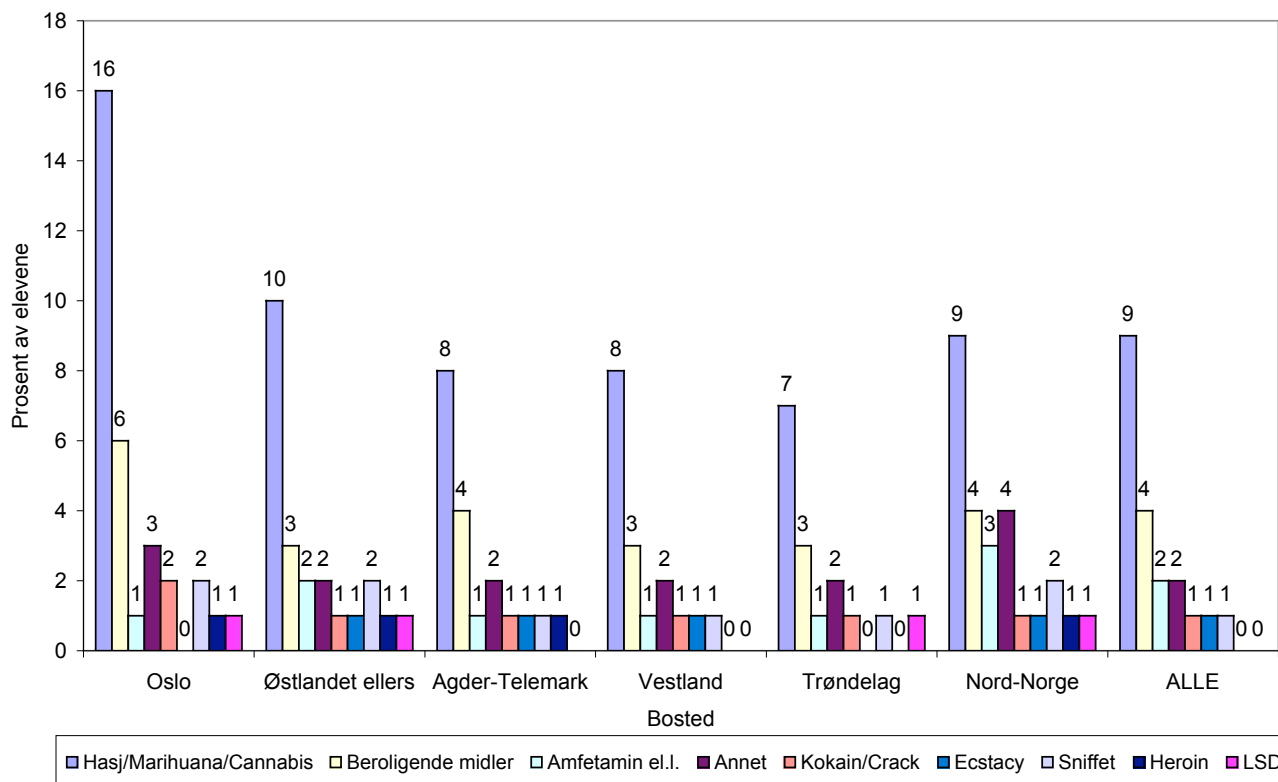
- Bare tre av hundre mener dette gjelder de fleste, mens én av ti hevder at det gjelder mange. Om lag halvparten sier at det gjelder "noen få".

- Forskjellene mellom gutter og jenter er små.

- Elevene antyder indirekte at det kan foreligge gruppepress (ikke vist): Blant elever som selv mener de drikker for mye oppgir 34% at de fleste eller mange av vennene drikker for mye. Den tilsvarende andelen blant dem som ikke selv mener de drikker for mye er 12%.

2. Rusgiftbruk

Har du noen gang prøvd noen av de følgende stoffene, og har du eventuelt brukt dem i løpet av de siste seks månedene?
(Andel som har prøvd dem siste seks måneder)

Bruk av narkotiske stoffer har begrenset utbredelse blant avgangselevne.

- Andelen som har brukt slike stoffer de siste seks månedene utgjør én-to av hundre.

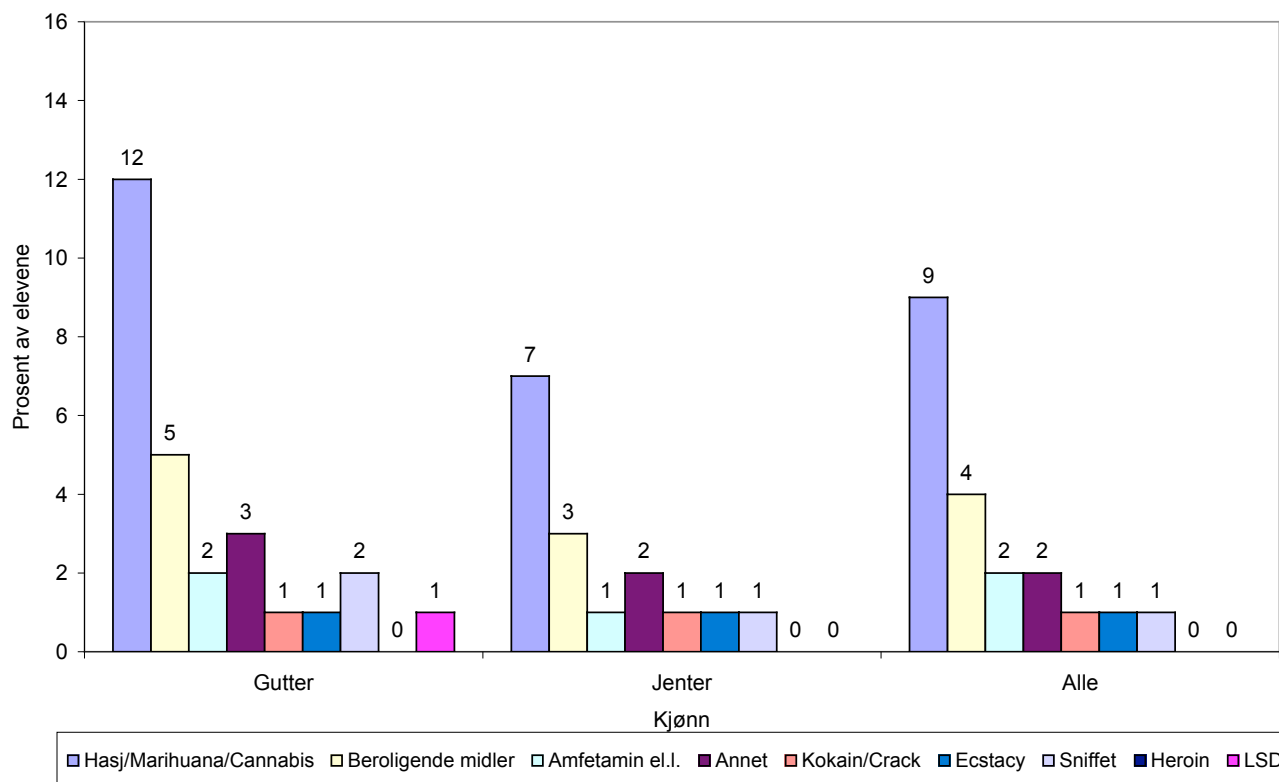
- Hasj/Marihuana/Cannabis representerer imidlertid et unntak, og er benyttet av én av ti.

- De mest brukte stoffene (Hasj/Marihuana/Cannabis og beroligende midler) har noe større utbredelse i Oslo enn ellers i landet.

2. Rusgiftbruk

Har du noen gang prøvd noen av de følgende stoffene, og har du eventuelt brukt dem i løpet av de siste seks månedene?
(Andel som har prøvd dem siste seks måneder)

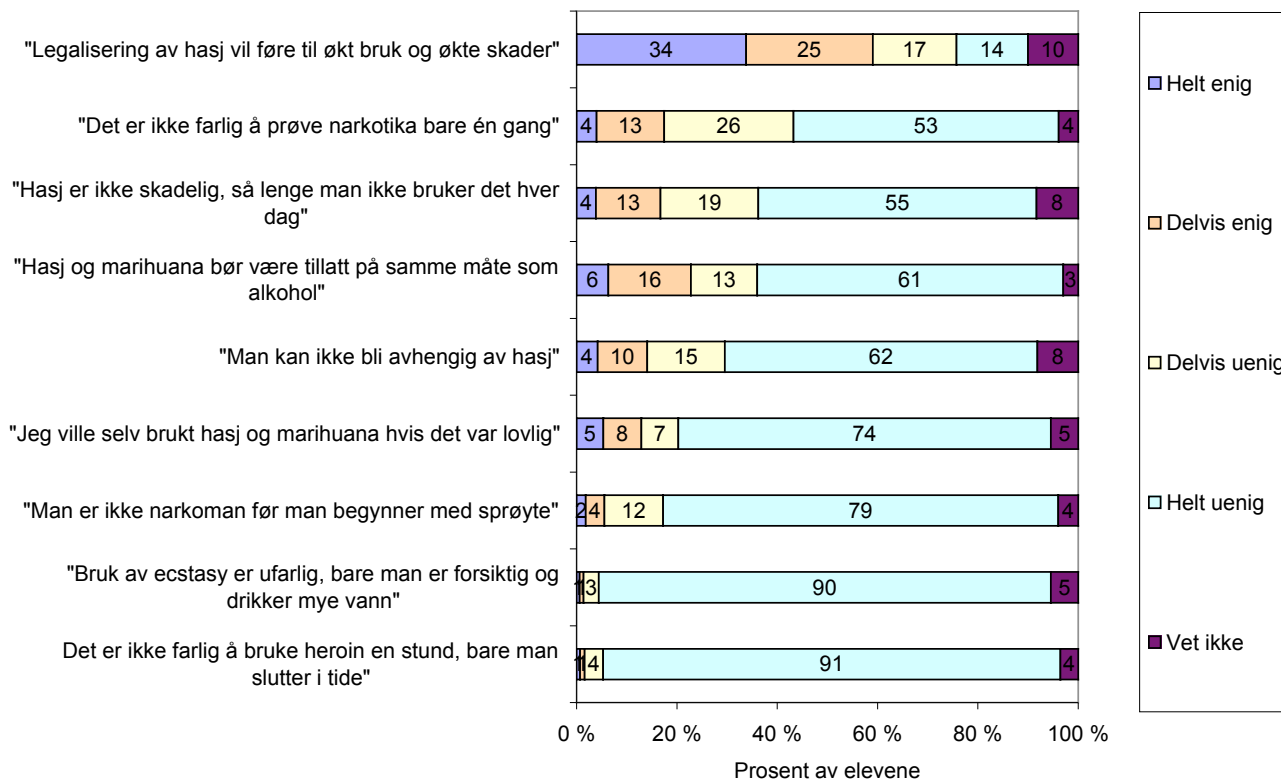

Gutter har høyere brukerfrekvens enn jenter for de fleste typer narkotiske stoffer, men det er de samme stoffene som går igjen blant gutter og jenter.

2. Rusgiftbruk

Nå følger noen utsagn om narkotika. Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene?

De aller fleste elevene tar avstand fra utprøving og bruk av narkotika.

- Ni av ti sier seg helt uenige i at man kan teste ut heroin, eller at Ecstasy er ufarlig.
- Syv av ti er uenige i påstandene om at det ikke er farlig å prøve narkotika én gang, eller at Hasj ikke er skadelig når men ikke bruker det daglig.
- Det er imidlertid utbredt enighet om at legalisering av hasj vil medføre økt bruk og økte skader.

3. *Russefeiringen*

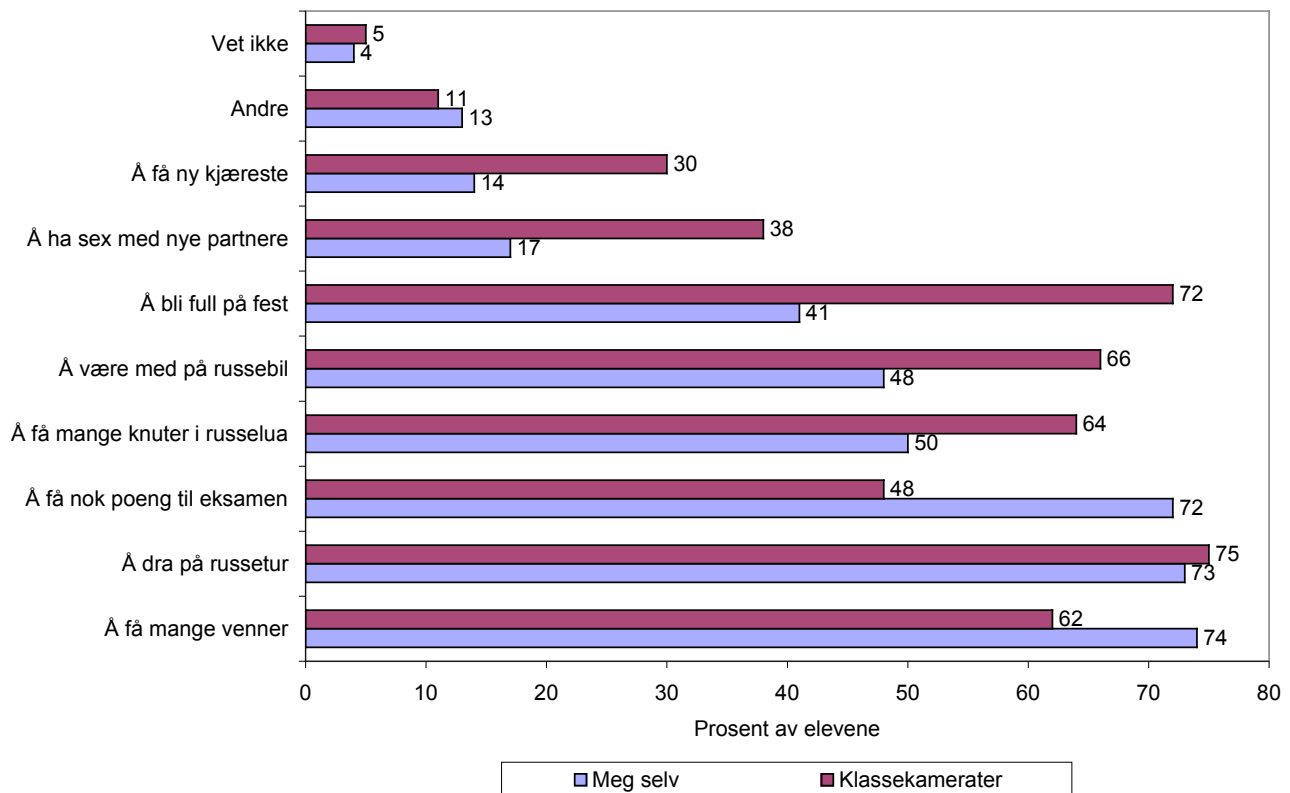

- 4 I dette avsnittet beskriver elevene sine tanker omkring- og forventninger til russefeiringen.

3. Russefeiringen

Hvilke av de følgende forhold er viktige for deg for å få en vellykket russetid, og hvilke forhold tror du er viktigst for de fleste klassekameratene dine?

Tre forhold fremstår som viktigst for egen del: å få mange venner, å dra på tur og å få nok poeng til eksamen.

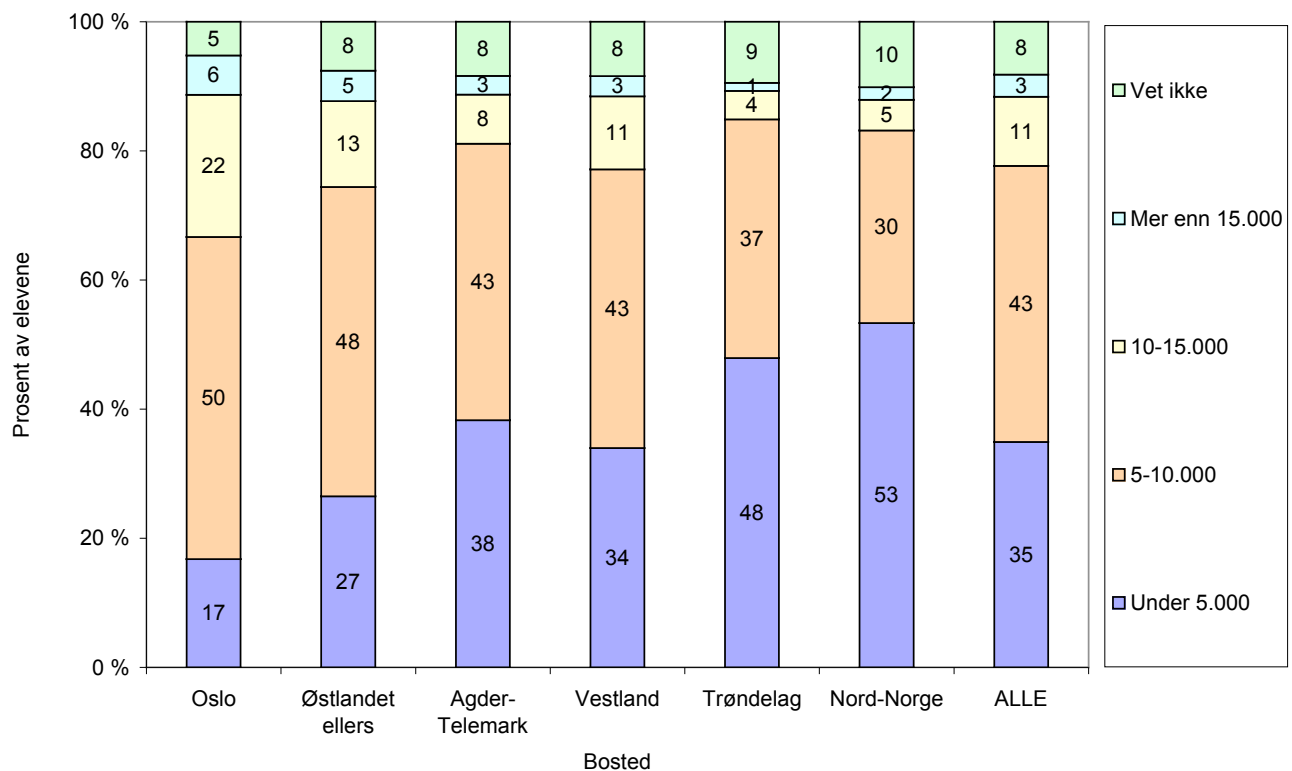
- Tre forhold kommer lenger ned på prioriteringslisten, men antas samtidig å være de viktigste for klassevennene: å få mange knuter i lua, å være med på russebil og å bli full på fest.

- Kjæresteforhold og sex er i mindre grad utslagsgivende, både for elevene selv og for de antatte oppfatninger blant medelever.

3. Russefeiringen

Om lag hvor mye tror du russetiden din vil koste?

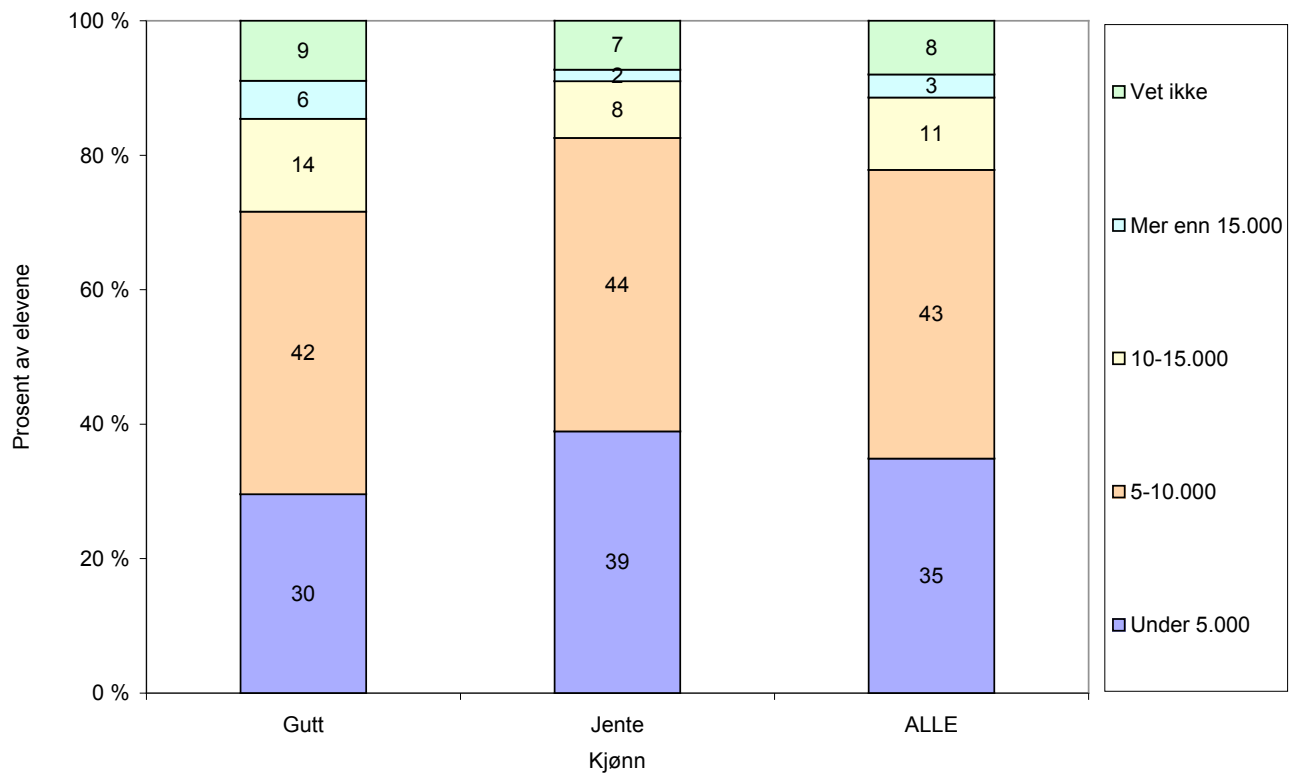
Syv-åtte av ti elever anslår kostnadene knyttet til russetiden å utgjøre 5-10.000 kroner.

- Kostnadsestimaterne varierer mellom regionene, der utgiftsanslaget er høyest i Oslo (to av ti mener russetiden vil koste 10-15.000 kroner) og minst i de nordligste landsdelene (halvparten vil bruke under 5.000 kroner).

3. Russefeiringen

Om lag hvor mye tror du russetiden din vil koste?

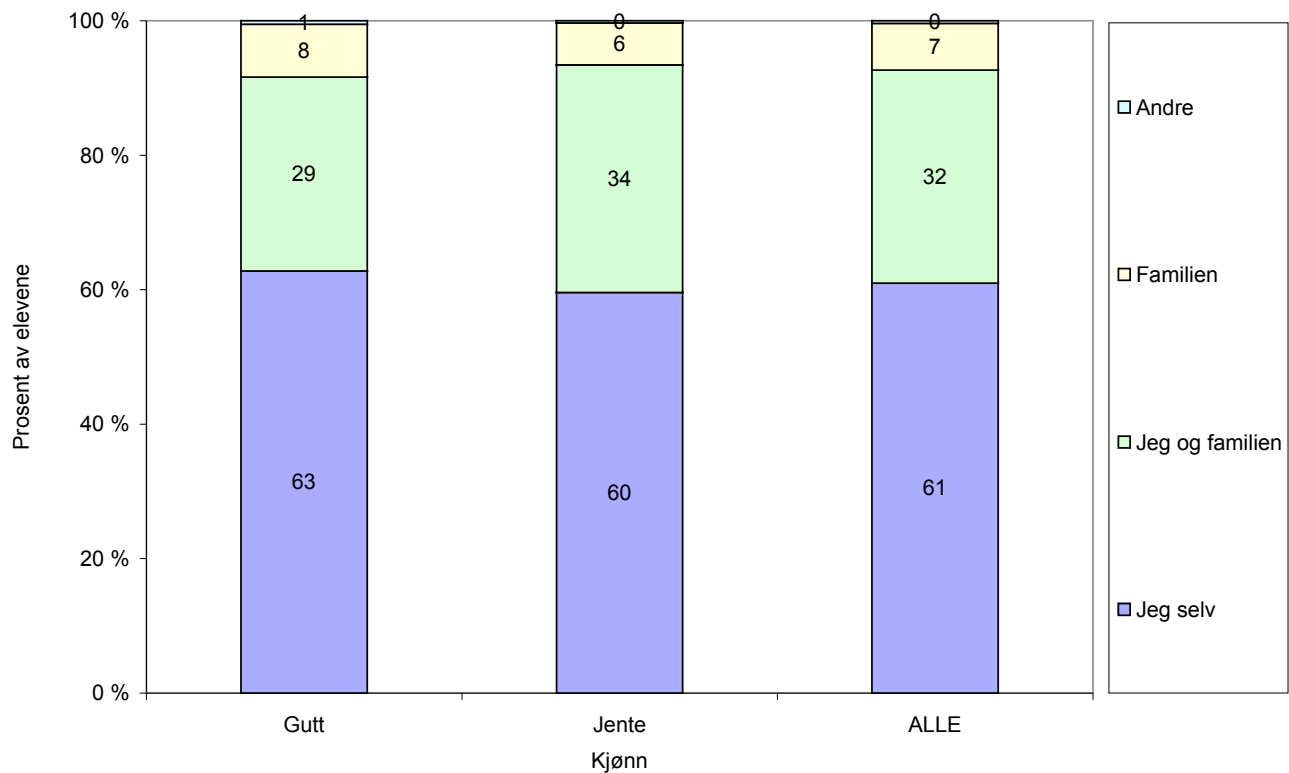
Noe flere gutter enn jenter planlegger et høy forbruk, i størrelsesorden 10-15.000 kroner.

- Men bildet av likhet mellom kjønnene er slående.

3. Russefeiringen

Hvem betaler i hovedsak utgiftene dine under russefeiringen?

Elevene dekker i utstrakt grad selv utgiftene til russefeiringen.

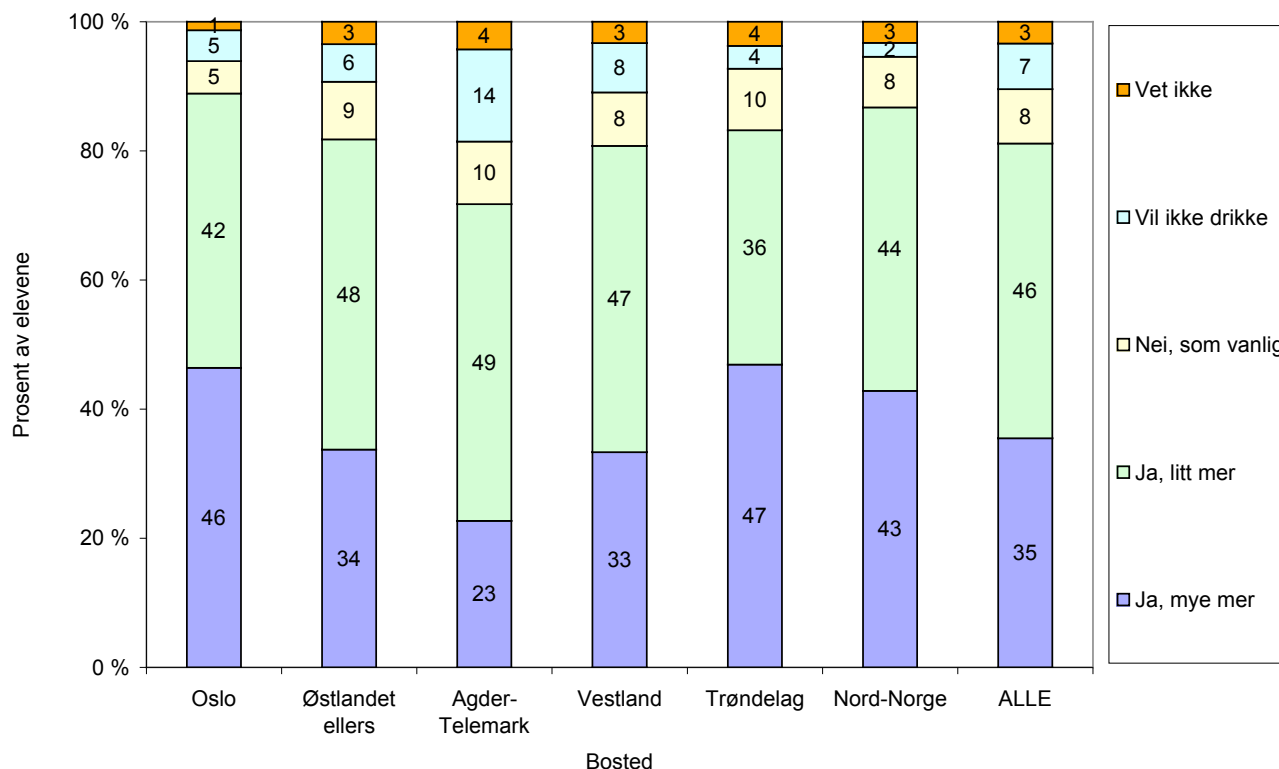
- *Seks av ti sier at feiringen er egenfinansiert.*
- *Tre av ti dekker utgiftene sammen med familien.*
- *For én av ti er det familien som tar hånd om økonomien.*
- *Forskjellen mellom gutter og jenter er liten.*
- *Det er ingen entydig sammenheng i retning av at elever som ikke selv finansiere russetiden bruker mer (eller mindre) penger enn de som får assistanse fra familien (ikke vist).*

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

- 4 Etter å ha belyst henholdsvis elevenes generelle alkoholvaner og tanker omkring russetiden, skal vi nå belyse hvordan elevene vurderer sin alkoholbruk under russefeiringen.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Kommer du til å drikke mer i russetiden enn du vanligvis gjør, eventuelt hvor mye?

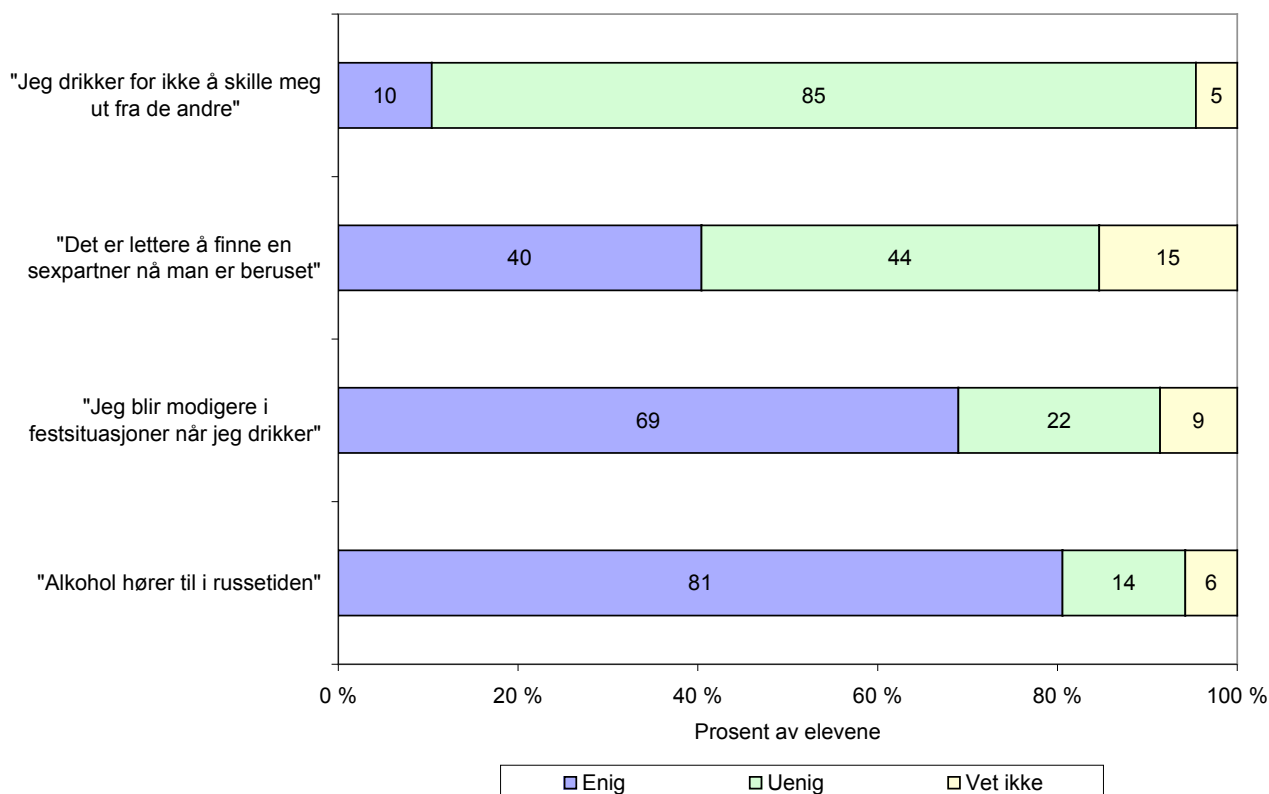
De fleste elevene vil komme til å drikke mer alkohol under russefeiringen enn de gjør til vanlig.

- Åtte av ti sier de vil drikke mer, - fire av ti litt mer og fire av ti mye mer.

- Andelen som øker konsumet er minst på Sør- og Vestlandet og høyest i henholdsvis den sentrale Østlandsregionen og i de nordligste landsdelene.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Er du enig eller uenig i de følgende utsagnene om grunner for å drikke alkohol?

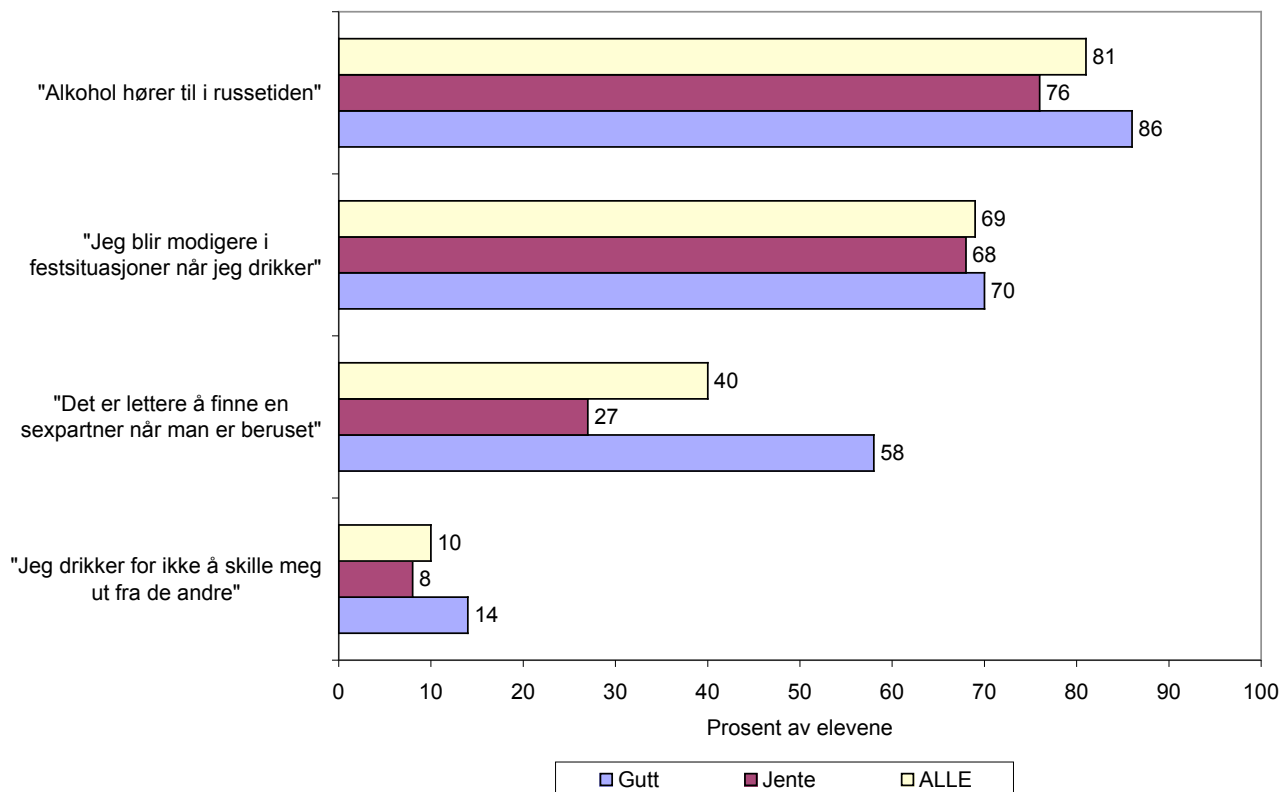
Det er utbredt enighet om at alkohol hører til under russefeiringen og at den bidrar til å løse opp stemningen.

- Åtte av ti hevder at alkohol hører til under feiringen.***
- Syv av ti mener de blir modigere på fest ved å drikke.***
- Fire av ti mener rusen gjør det lettere å finne en sexpartner.***
- Bare én av ti drikker for ikke å skille seg ut blant de andre elevene.***

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Er du enig eller uenig i de følgende utsagnene om grunner for å drikke alkohol?

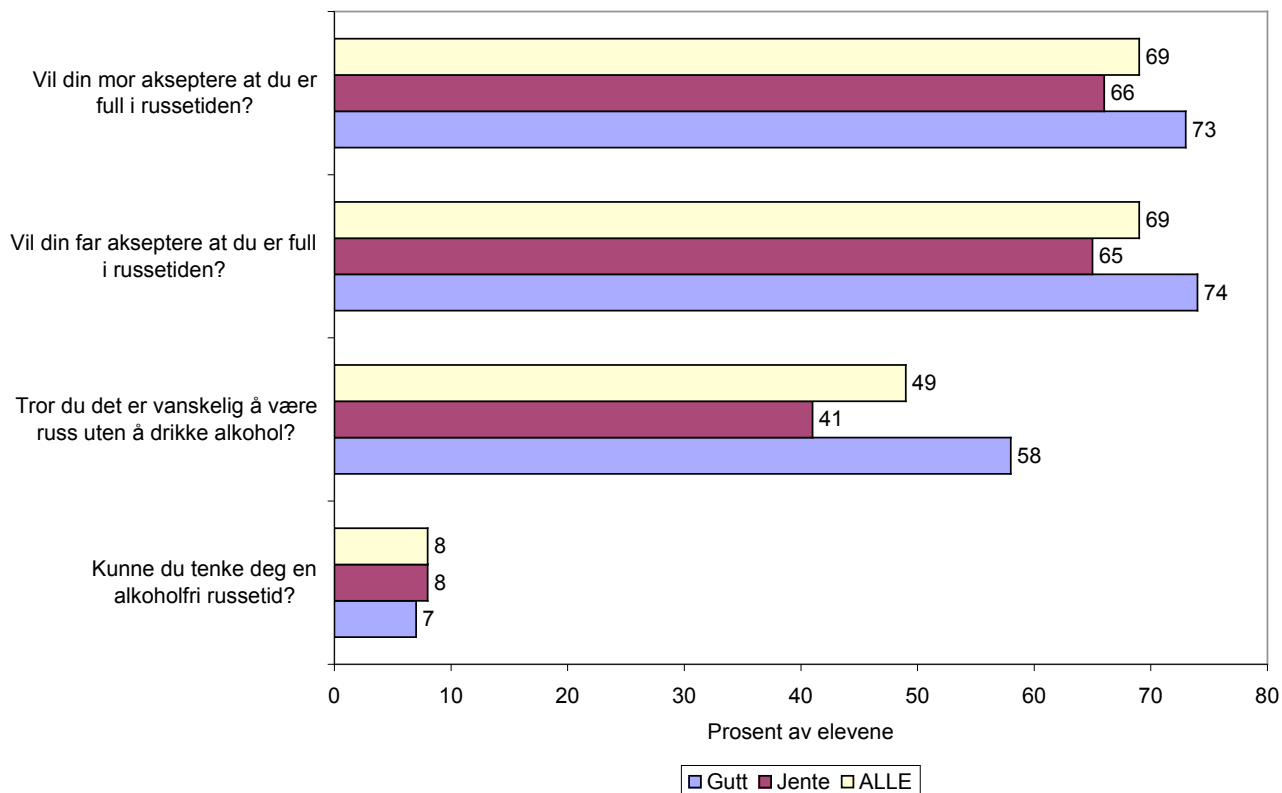
(Andel som sier seg "Enig")

Guttene sier seg noe oftere enig i påstandene enn jentene, selv om variasjonene mellom kjønnene gjennomgående er relativt små.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Holdninger til alkoholbruk under russefeiringen (Andel som svarer "Ja")

De færreste elever kan tenke seg en russetid uten alkohol.

- Bare i underkant av én av ti kan tenke seg dette.

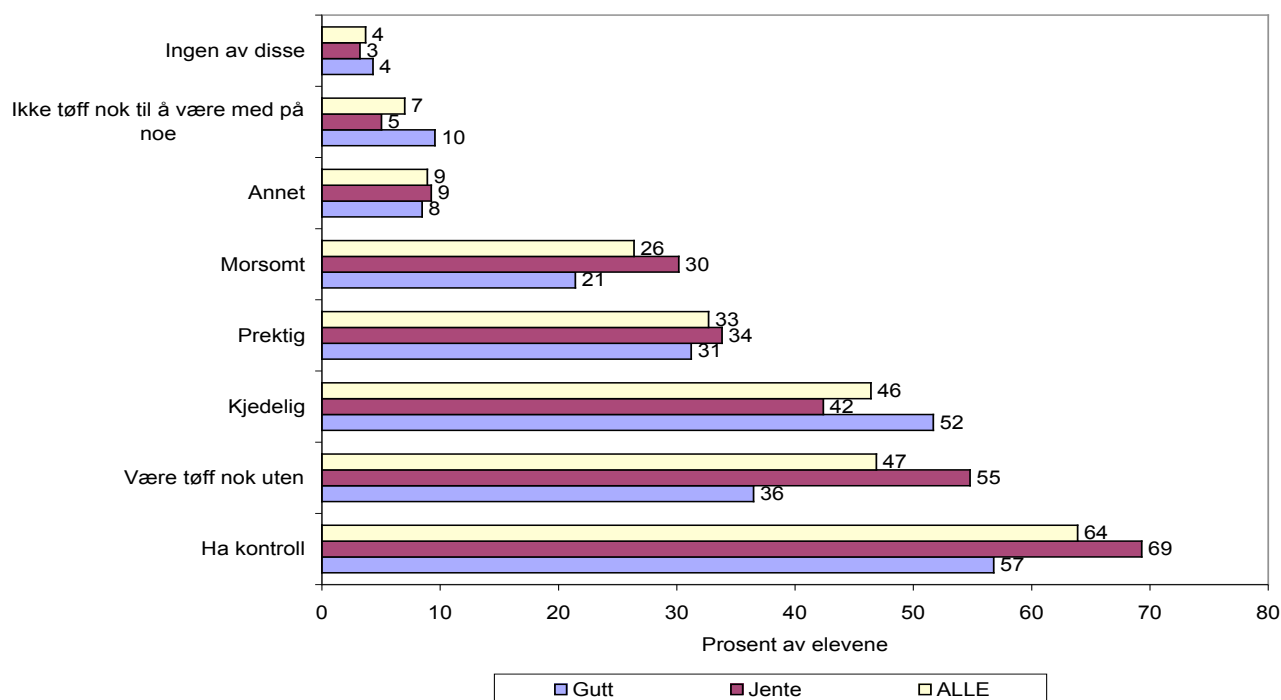
- Halvparten tror det er vanskelig å være russ uten å drikke.

- Blant syv av ti elever aksepterer foreldrene at man er full under russefeiringen.

- Variasjonene mellom gutter og jenter er små.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Hvilke av de følgende karakteristikker forbinder du med alkoholfri russetid?

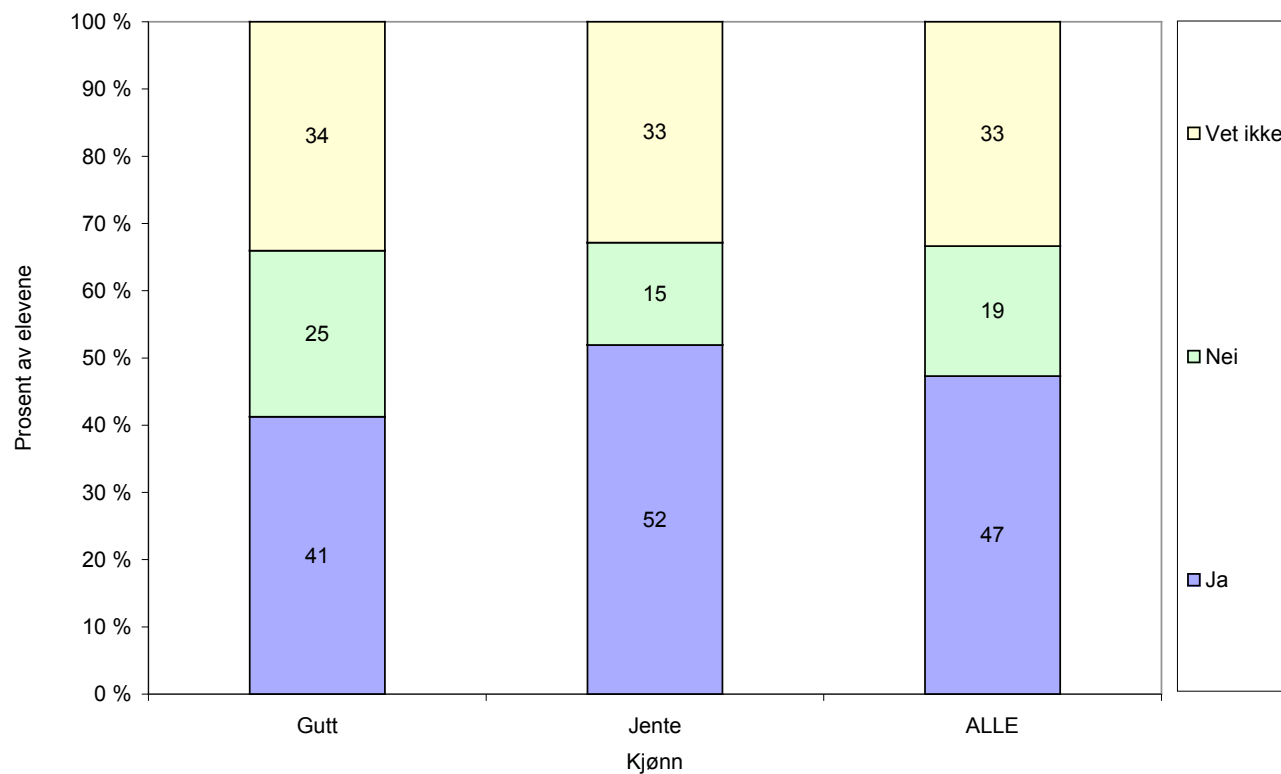
En rusfri russetid forbindes først og fremst med det å ha kontroll.

- Seks av ti fremhever kontroll-aspektet.
- Om lag halvparten knytter rusfrihet til det å være tøff, samt til en kjedelig russetid. Motsatt peker bare én av ti på manglende mot til å delta.
- Tre av ti knytter alkoholfrihet til en morsom russetid, mens en like stor andel ser det i lys av prektighet.
- Det er flere jenter enn gutter som vektlegger det å ha kontroll og det å være tøff nok uten, mens noe flere gutter mener en alkoholfri russetid er kjedelig.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Vil du komme på et arrangement under russefeiringen dersom dette er et alkoholfritt arrangement?

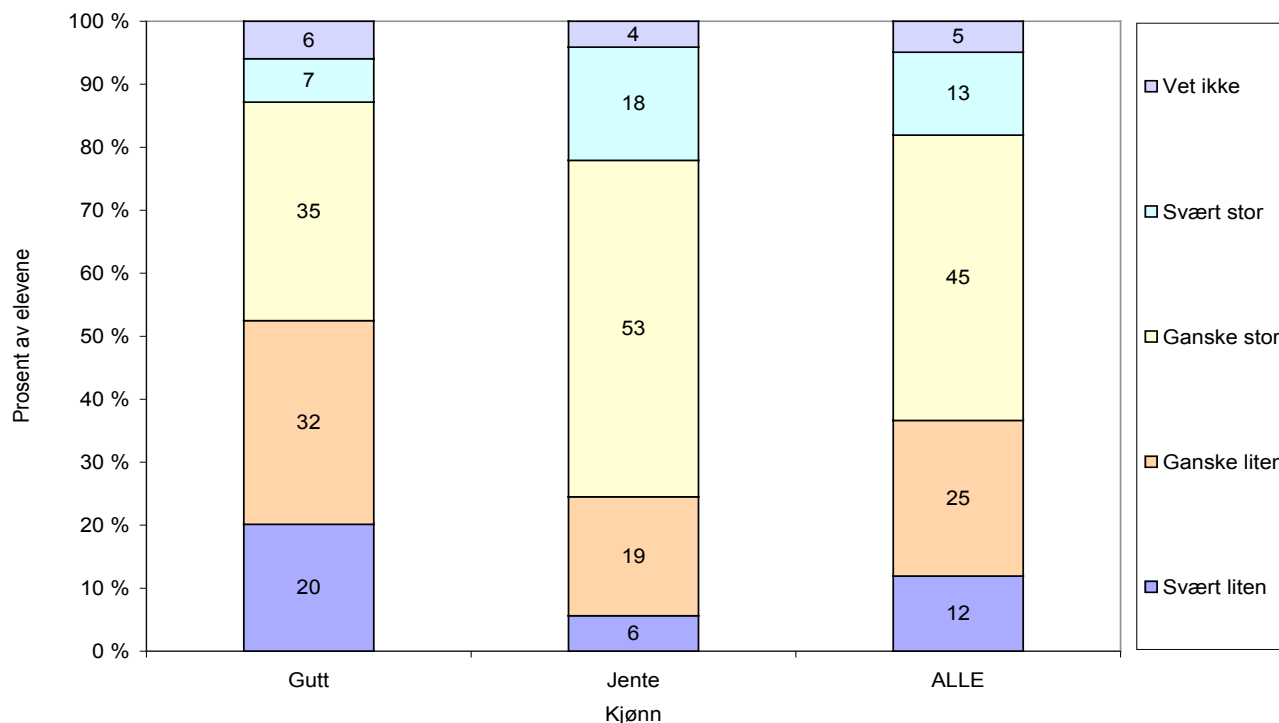
I underkant av halvparten av elevene takker ja til et alkoholfritt arrangement under russefeiringen.

- Fire-fem av ti vil møte på et alkoholfritt arrangement.

- Andelen som takker ja er noe lavere blant gutter enn blant jenter.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Under vårens russefeiring forekom det flere trafikkulykker. I hvilken grad vil du si at disse ulykkene har skremt deg?

Mer enn halvparten av elevene har latt seg skremme av vårens trafikkulykker blant russen.

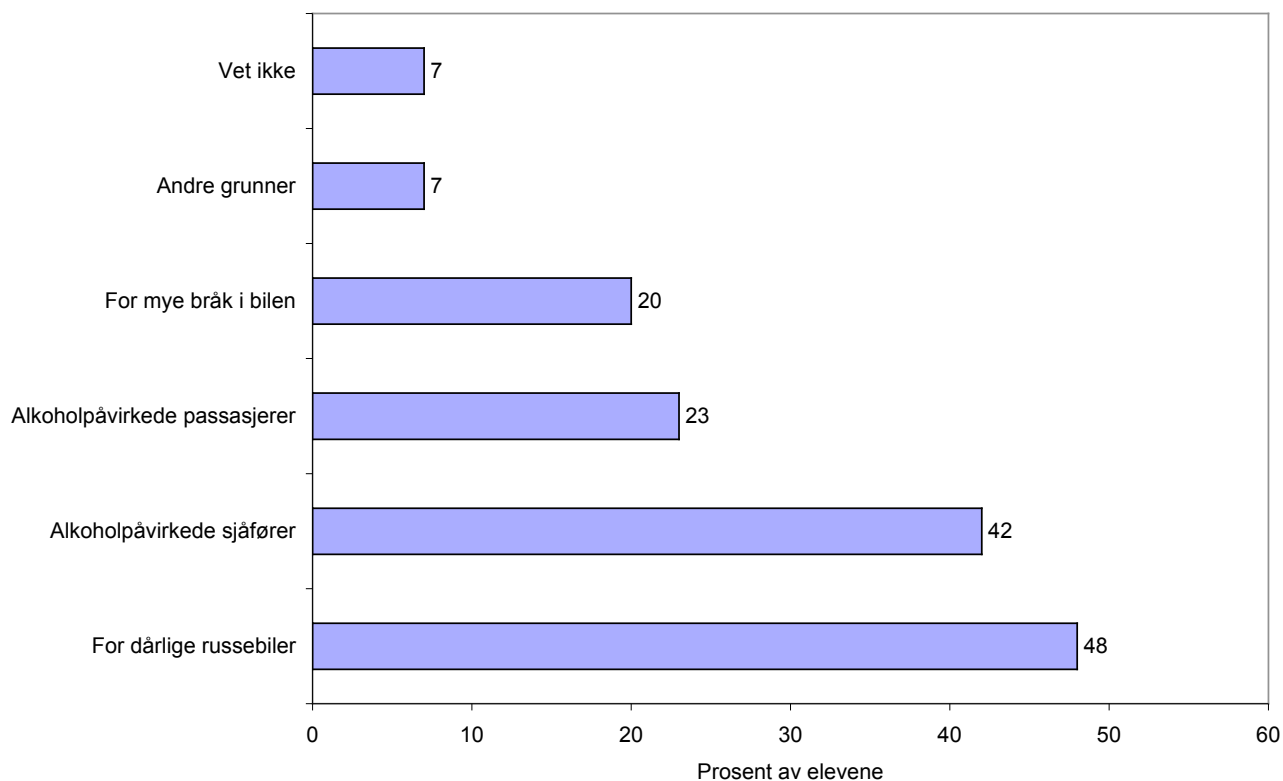
- Tre av ti mener ulykkene i svært liten grad har vært skremmende, hvorav én av ti mener dette gjelder i svært liten grad.

- Tilsvarende mener én av ti at ulykkene er skremmende i svært stor grad.

- Gutter lar seg imidlertid i noe mindre grad skremme enn jenter. To av ti gutter hevder at de er skremt i svært liten grad, mens det tilsvarende gjelder for færre enn én av ti jenter.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Hva tror du var den viktigste årsaken til vårens trafikkulykker blant russeren?

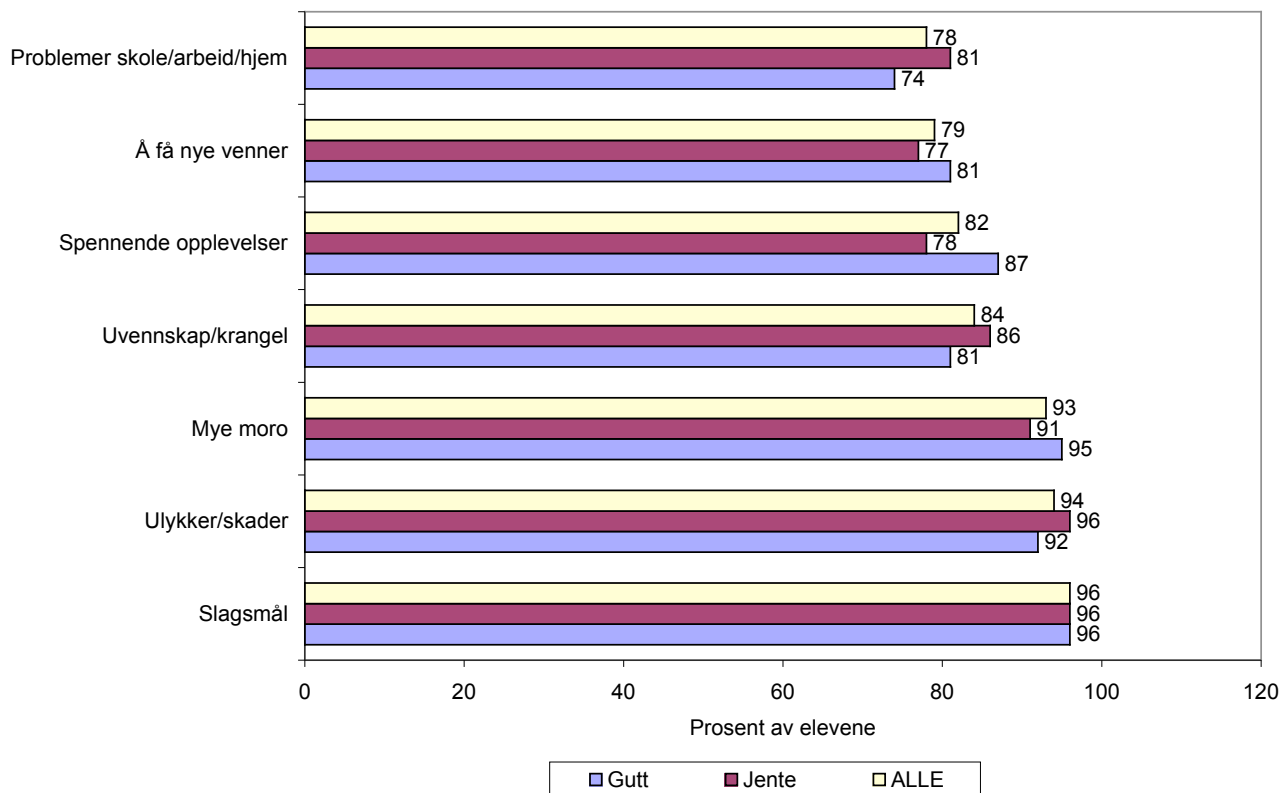
To forhold peker seg ut som mulige årsaker til trafikkulykkene, slik elevene ser det: For dårlige russebiler (48%) og alkoholpåvirkede sjåførere (42%).

- Andre årsaker som alkoholpåvirkede passasjerer og bråk i bilen fremheves blant to av ti.

- I henhold til spørreskjemaet var det kun tillatt å oppgi én årsak (den viktigste). Utfyllingen viser imidlertid at flere elever har krysset av for flere enn én årsak. Spørsmålet er dermed i etterkant registrert som et "flersvars-spørsmål". Dette kan medføre skjevheter i forhold til de som hadde ønsket å sette flere kryss, men som ikke gjorde det i henhold til instruksjonen.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Tror du at høyt alkoholforbruk i russetiden kan være årsak til noen av de følgende forhold?

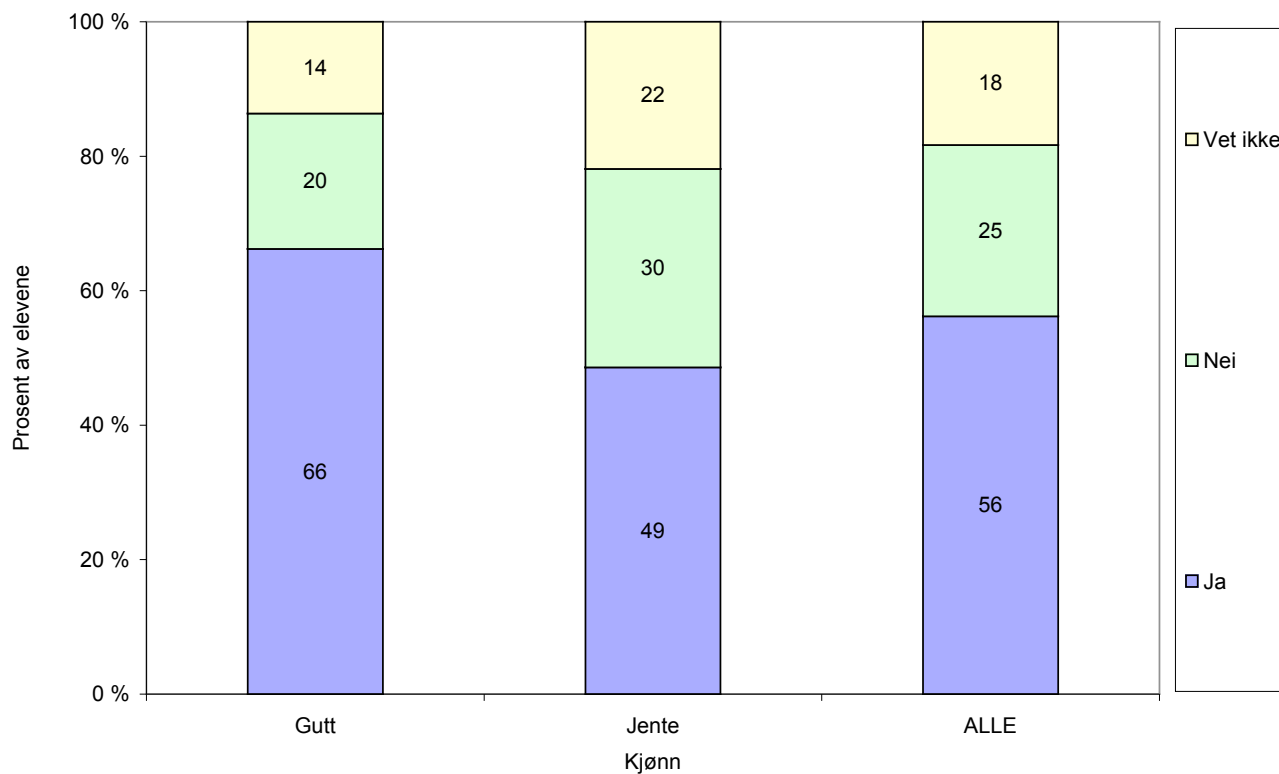

Alkoholbruk knyttes til både positive og negative hendelser under russefeiringen.

- Alle de nevnte forhold oppfattes som relevante blant de fleste russ. I den grad svarene varierer, er det forholdene slagsmål, ulykker og skader, som sammen med det å ha mye moro fremstår som de hyppigst nevnte konsekvenser.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Synes du det er OK at russeren oppfører seg mer avvikende fra gjengse normer og regler enn andre?

Det er delte meninger blant elevene om hvorvidt det gjelder andre regler for russens adferd enn for befolkningen for øvrig.

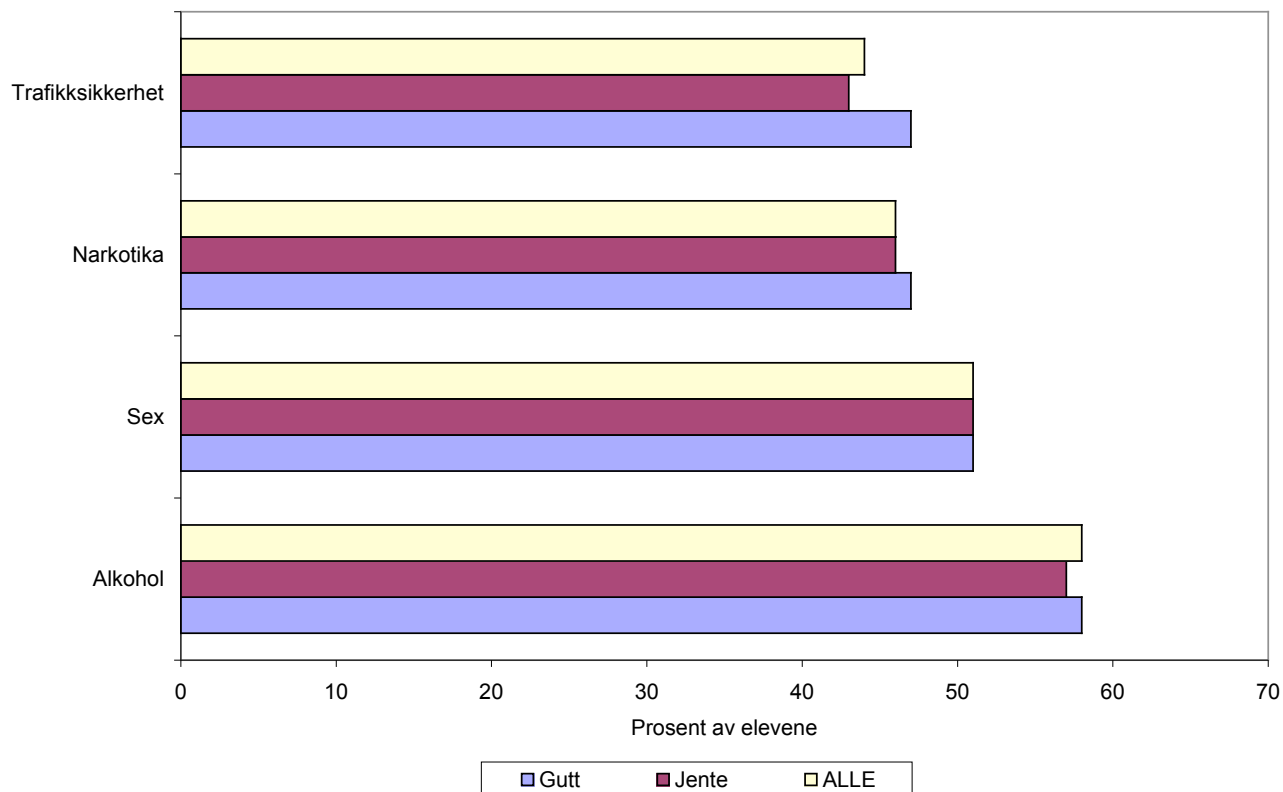
- Fem-seks av ti mener det er OK at russeren oppfører seg avvikende.

- Én av ti oppgir "vet-ikke".

- Guttene uttrykker noe større toleranse overfor russeren enn jentene.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

*Synes du at du får god nok informasjon om adferd og holdninger i forbindelse med russefeiringen når det gjelder....?
(Andel som sier "Ja")*

Elevene deler seg i to om lag like store grupper når det gjelder syn på informasjon om adferd under russefeiringen.

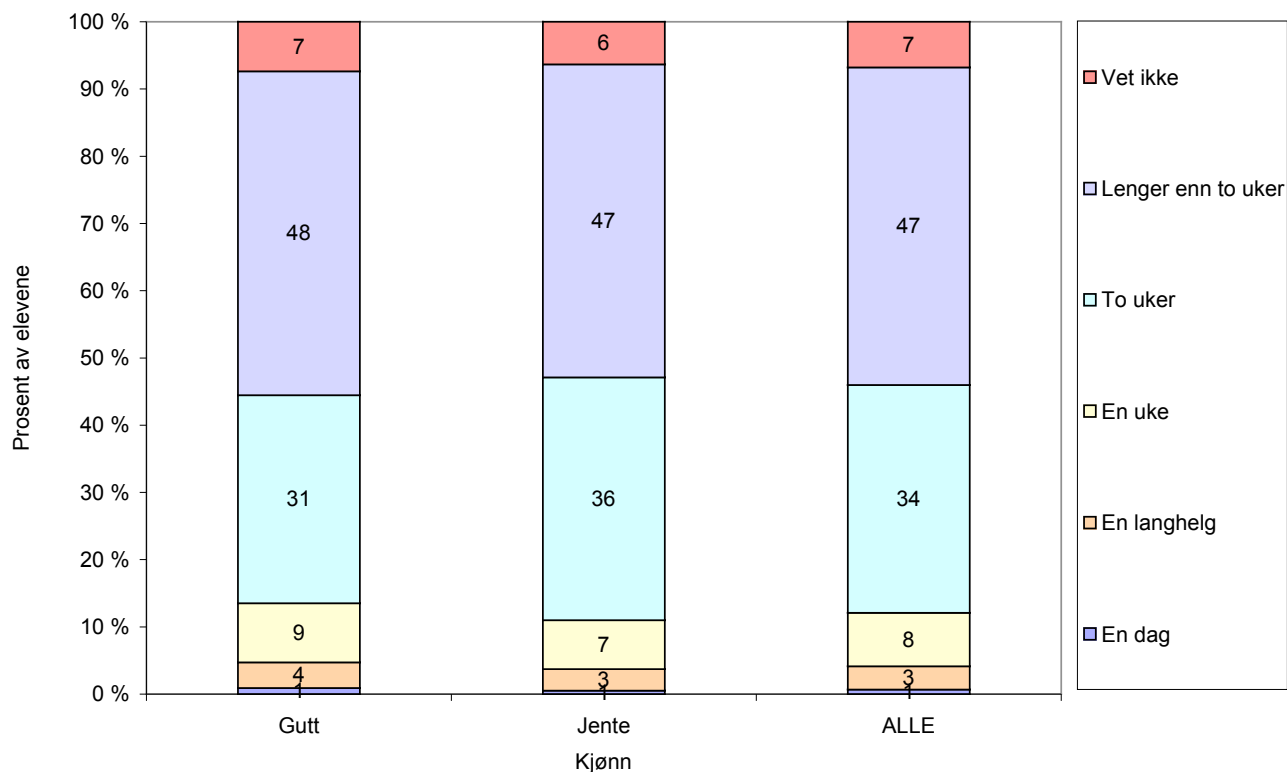
- Om lag halvparten mener at informasjonen er god – noe flere i forhold til alkoholkonsum og noe færre når det gjelder trafikksikkerhet.

- Variasjonene mellom gutter og jenter er små.

4. Rusgiftbruk under russefeiringen

Hva synes du selv er en passe lengde på russefeiringen?

De fleste elevene mener russetiden bør strekke seg ut over to uker.

- Færre enn én av ti mener en dag, langhelg eller en uke er tilstrekkelig. Tre av ti ønsker at den varer i to uker.

- Andelen som ønsker lang russefeiring er lik mellom gutter og jenter.

Vedlegg 1: Om undersøkelsen

4 Undersøkellesdesign

Undersøkelsen er gjennomført som postalt spørreskjemaintervju i et landsdekkende utvalg videregående skoler. Lynx Communications har vært ansvarlig for undersøkelsens feltarbeid, inklusive rekruttering av skoler til undersøkelsen, utsending og innsamling av spørreskjema. I utgangspunktet ble det satt opp en oversikt over alle landets videregående skoler, etter fylke og studieretning, i henhold til registerinformasjon i Grunnskolens Informasjonssystem (GIS). Hensikten var å rekruttere telefonisk klasser tilsvarende fordelingen blant alle landets elever. Oversikten var dessuten lagt opp slik at bakgrunnskjennetegn ved de kontaktede skolene skulle registreres, slik at man kunne vurdere frafall og nettoutvalgets sammensetning i etterkant. Rekrutteringen skulle gjøres ved å verve én klasse ved hver skole, med en øvre utvalgsstørrelse på om lag 7000 elever. Dette er en tidkrevende prosess når skolene skal forhåndsrekrutteres, og praksis ble endret underveis, slik at flere klasser ved de respektive rekrutterte skoler ble tilsendt spørreskjema. Det viste seg også at skolene i flere tilfeller ikke hadde tilgjengelig informasjon om antall elever og klasser, som skulle danne grunnlag for vurderingen av frafallets karakter. Det ble dermed designet et enkelt registreringsskjema for innhenting av bakgrunnsinformasjon om de deltakende skoler, for sammenlikning med den registerbaserte informasjonen.

4 Frafall og nettoutvalg

Et landsdekkende utvalg av 61 skoler ble rekruttert til undersøkelsen. Blant disse returnerte 48 skoler (79%) klassesett med spørreskjema. Mens det på landsbasis er om lag 158.500 elever i videregående skole, representerer de uttrukne skolene 22.538 elever. Det samlede antall avgangselever ved disse skolene er fordelt på 275 klasser, bestående av til sammen 5825 russ. Blant disse er det returnert spørreskjema fra 219 klasser (80% av avgangsklassene ved de uttrukne skolene)), med til sammen 4996 elever (86% av de rekrutterte elevene). Det er imidlertid frafall knyttet til elever som ikke har møtt frem til undervisning på dagen for gjennomføring, der 741 elever de intervjuede klassene ikke fikk utdelt spørreskjema. Netto utvalg elever utgjør dermed 4204 russ.

Nettoutvalget fordeler seg etter fylke og studieretning slik det fremgår av tabellene V1.1 og V1.2. Sammenliknet med fordelingen av alle elever i videregående skole, har vi noe overrepresentasjon av elever i Hordaland, og noe underrepresentasjon i Akershus fylke (Vi kjenner ikke eksakt fordelingen av alle landets avgangselever). Tilsvarende indikeres det en betydelig overrepresentasjon av elever på allmennfaglig studieretning, og tilsvarende underrepresentasjon av elever ved yrkesfaglige- og tekniske studieretninger. (Alle de uttrukne skolene tilbyr allmenfaglig studieretning, 65% har yrkesfaglig-, 10% har teknisk- og 21% har fag utenfor studieretning). For 13% av utvalget er elevenes studieretning ikke oppgitt.

Nettoutvalget er ikke vektet (justert i forhold til populasjonen av elever, ettersom vi ikke kjenner den eksakte fordeling av avgangselevne langs de relevante justeringsegenskaper – f.eks fylke og studieretning. Resultatene må tolkes med de nevnt mulige utvalgsskjevhetene in mente.

Vedlegg 1: Om undersøkelsen

Tabell V1.1: Populasjon og utvalg elever etter fylke. Antall og prosent.

FYLKE	Populasjon		Utvalg		Differanse (prosentpoeng)	
	Antall	%	Antall	%	populasjon - utvalg	
Østfold	1	8436	5,3	130	3,1	-2,2
Akershus	2	15065	9,5	190	4,5	-5,0
Oslo	3	13235	8,4	467	11,1	2,7
Hedmark	4	6462	4,1	201	4,8	0,7
Oppland	5	6318	4,0	86	2,0	-1,9
Buskerud	6	8215	5,2	254	6,0	0,9
Vestfold	7	7781	4,9	146	3,5	-1,4
Telemark	8	5720	3,6	88	2,1	-1,5
Aust-Agder	9	4215	2,7	157	3,7	1,1
Vest-Agder	10	6162	3,9	23	0,5	-3,3
Rogaland	11	14240	9,0	547	13,0	4,0
Hordaland	12	16457	10,4	740	17,6	7,2
Sogn og Fjordane	14	4235	2,7	115	2,7	0,1
Møre og Romsdal	15	9564	6,0	98	2,3	-3,7
Sør-Trøndelag	16	9747	6,2	279	6,6	0,5
Nord-Trøndelag	17	5357	3,4	217	5,2	1,8
Nordland	18	9527	6,0	325	7,7	1,7
Troms	19	5354	3,4	58	1,4	-2,0
Finnmark	20	2365	1,5	83	2,0	0,5
SUM		158455	100,0	4204	99,9	

Tabell V1.2: Populasjon og netto utvalg elever etter studieretning. Antall og prosent.

STUDIERETNING	Populasjon		Utvalg		Differanse (prosentpoeng)	
	Antall	%	Antall	%	populasjon - utvalg	
Allmenfag	87785		55,4	3141	74,7	19,3
Yrkesfag	64580		40,8	253	6,0	-34,7
Tekniske fag	3671		2,3	0	0,0	-2,3
Utenfor studieretning	2419		1,5	245	5,8	4,3
Uoppgitt	-			564	13,4	13,4
SUM		158455	100	4203	100	

Informasjonen i tabell V1.2 er hentet fra klassens registrerings skjema. Denne informasjonen er beheftet med noe usikkerhet ettersom utfyllingen av skjemaet ikke er komplett ved alle skoler.

Vedlegg 1: Om undersøkelsen

Tabell

Er du gutt eller jente? * REGION2 Crosstabulation

		REGION2							
		Oslo	Østlandet ellers	Agder-Telemark	Vestland	Trøndelag	Nord-Norge	Total	
Er du gutt eller jente?	Gutt	Count	174	428	369	388	214	208	1781
		% within REGION2	38,2%	43,4%	46,4%	41,4%	44,4%	45,5%	43,3%
	Jente	Count	281	559	427	549	268	249	2333
		% within REGION2	61,8%	56,6%	53,6%	58,6%	55,6%	54,5%	56,7%
Total		Count	455	987	796	937	482	457	4114
		% within REGION2	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabell V1.4: Avansselever etter alder og region. Antall og prosent.

ALDER2 * REGION2 Crosstabulation

		REGION2							
		Oslo	Østlandet ellers	Agder-Telemark	Vestland	Trøndelag	Nord-Norge	Total	
ALDER2 <17		Count	17	12	7	20	23	5	84
		% within REGION2	3,8%	1,2%	,9%	2,1%	4,8%	1,1%	2,1%
18		Count	404	808	697	789	356	390	3444
		% within REGION2	89,2%	82,3%	88,1%	84,7%	74,5%	85,9%	84,2%
19		Count	27	101	61	75	62	44	370
		% within REGION2	6,0%	10,3%	7,7%	8,1%	13,0%	9,7%	9,0%
20>		Count	5	61	26	47	37	15	191
		% within REGION2	1,1%	6,2%	3,3%	5,0%	7,7%	3,3%	4,7%
Total		Count	453	982	791	931	478	454	4089
		% within REGION2	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

* Regioninndelingen er som følger etter fylker: "Oslo"=Oslo, "Østlandet ellers"=Østfold, Akershus, Hedemark, Oppland, Buskerud, Vestfold, "Agder-Telemark"=Telemark, Aust- og Vest-Agder, "Vestland"=Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, "Trøndelag"=Sør- og Nord-Trøndelag, "Nord-Norge"=Nordland, Troms og Finnmark.

Vedlegg 2: Statistisk usikkerhet

4 Statistisk usikkerhet

Enhver utvalgsundersøkelse er beheftet med (statistisk) usikkerhet når resultatene skal generaliseres til populasjonen. I denne undersøkelsen vil usikkerheten også være større enn ved for eksempel et enkelt tilfeldig landsrepresentativt utvalg elever, ettersom elevene er trukket ut klassevis samtidig som flere klasser er trukket ved de samme skolene. Dette innebærer at elevene gjerne vil fremstå som likere hverandre i forhold til undersøkelsens problemstilling, enn om de var trukket tilfeldig blant alle landets elever. Dersom vi antar at sosialt miljø har betydning for elevenes holdninger til- og bruk av rusgifter, vil alle elevene i en gitt klasse kunne være bærere av de "samme kjennetegn", og dermed fremstå som likere hverandre enn om de var trukket tilfeldig og enkeltvis. Disse likhetstrekkene forsterkes ytterligere når flere klasser trekkes ved den samme skolen.

Effekten av denne klassevise utvelgingen (såkalte "klyngeutvelging") kan beregnes statistisk. En nærmere analyse av svarene som gis i undersøkelsen viser at konsekvensen av å trekke elevene klassevis, og flere klasser ved de samme skolene er varierende, og størst for bl.a. spørsmål 3 om hvorvidt man noen gang har fått servert alkohol hjemme. Samlet sett betyr dette at man ved generalisering av undersøkelsens resultater til alle landets elever må multiplisere de statistiske usikkerhetsmarginene med 2,0 i forhold til et enkelt tilfeldig utvalg. (Undersøkelsens utvalg på 4204 elever måtte vært dobbelt så stort som et enkelt tilfeldig utvalg, for å ha samme presisjon). De eksakte feilmarginene varierer fra spørsmål til spørsmål. Tabell V3.1 gjengir den statistiske usikkerhet knyttet till undersøkelsens estimater (i prosentpoeng) gitt størrelsen på den (under-)gruppe av utvalget som analyseres, og kan brukes som en tommelfingerregel i tolkingen av resultatene. Antall respondenter for de sentrale bakgrunnskjenetegn finnes i vedlegg 1.

Tabell V3.1. Statistisk usikkerhet.

Antall enheter	STØRRELSEN PÅ FEILMARGINEN I PROSENTPOENG (+ / -)					
	Fordeling i utvalget					
	5(95)%	10(90)%	20(80)%	30(70)%	40(60)%	50(50)%
50	12	16,6	22	25,4	27,2	27,8
100	8,6	11,8	15,8	18	19,2	19,6
200	6	8,4	11	12,8	13,6	13,8
400	4,4	6	7,8	9	9,6	9,8
500	3,8	5,2	7	8	8,6	8,8
600	3,4	4,8	6,4	7,4	7,8	8
1000	2,8	3,8	5	5,6	6	6,2
1500	2,2	3	4	4,6	4,8	5
2500	1,8	2,4	3,2	3,6	3,8	4
4000	1,4	1,8	2,4	2,8	3	3